

תמצית דוחות כספיים ליום 30 ביוני 2017

תוכן העניינים הראשי

5	דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
44	סקירת הסיכונים
83	מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורות ונהלים
86	הצהרות לגבי גילוי בתמצית הדוחות הכספיים
88	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
89	תמצית הדוחות הכספיים
201	ממשל תאגידי, פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו
207	נספחים לתמצית הדוחות הרבעוניים
207	מילון ואינדקס מונחים שנכללו בתמצית הדוחות הרבעוניים

להלן הקישורים:

הצהרות לגבי גילוי
דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
תמצית דוחות כספיים
ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני
דוח סיכונים
תיאור המאפיינים של מכשירי ההון הנכללים בהון הפיקוחי

דוח תמציתי של הדירקטוריון וההנהלה לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2017

תוכן העניינים

5	פתח דבר
5	מידע צופה פני עתיד
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
6	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
10	סיכונים עיקריים
10	יעדים ואסטרטגיה עסקית
10	התפתחויות במבנה ההון
10	התפתחויות במקורות המימון
11	התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע
12	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
12	נושאים נוספים
13	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
13	מגמות, תופעות התפתחויות ושינויים מהותיים
13	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
17	סיכונים מובילים ומתפתחים
17	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
17	אירועים לאחר תאריך המאזן
17	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
18	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
24	ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
24	נכסים והתחייבויות
28	הון, הלימות הון ומינוף
32	פעילות חוץ מאזנית אחרת
32	מידע כספי לפי מגזרי פעילות
43	חברות מוחזקות עיקריות
44	סקירת הסיכונים
44	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
46	הערכת גורמי הסיכון
47	סיכון אשראי
69	סיכון שוק וריבית
79	סיכון תפעולי
80	סיכון נזילות ומימון
81	סיכונים אחרים
81	סיכון ציות ורגולציה
81	סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון
82	סיכון מוניטין
82	סיכון אסטרטגי
83	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
83	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
84	בקורות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת הדוח התמציתי של הדירקטוריון וההנהלה

6	דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים
8	מאזן - סעיפים עיקריים
9	יחסים פיננסיים עיקריים
15	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
18	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
19	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
20	היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
20	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
20	פירוט התפתחות ההוצאות בגין הפסדי אשראי
21	פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
22	נתוני Cost-Income Ratio
23	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף בתום הרבעון
23	רווח ודיבידנד למניה
24	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
24	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
25	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
25	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
26	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
26	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
27	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
27	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
27	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
28	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
28	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
29	הרכב ההון העצמי
29	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
30	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
30	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
30	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי
31	יחס המינוף של הבנק
31	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק
32	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת
33	תוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
34	תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
36	תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
37	תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים
38	תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
39	תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

40	תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
41	תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
42	תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
46	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה
47	לוויים גדולים
48	אשראי למטרת עסקאות הוניות
48	אשראי לחברות ממונפות
48	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
49	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
49	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
50	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
50	סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים
51	סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי
51	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים
52	סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
53	סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס
54	סיכון אשראי לפי ענפי משק
60	חשיפה למדינות זרות
63	חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
65	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
65	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור
68	פרטים על הפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
69	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
69	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
70	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
78	שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית
78	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית
79	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן

דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה לדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2017

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 28 באוגוסט 2017 (ו' אלול התשע"ז), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 ביוני 2017.

דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

תמצית הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות המפקח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2016 וביאור 1 לתמצית דוחות כספיים אלה).

בהתאם למבנה הדוחות שנקבע על ידי המפקח על הבנקים, נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB) וכן פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאוגרפיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צורך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאוגרפיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי כוח אדם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר התפתחויות משמעותיות בקבוצת הבנק ותחומי פעילותה במחצית הראשונה של שנת 2017, בביצועים, בסיכונים אליהם חשוף הבנק וכן ביעדים ובאסטרטגיה. ככל הנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2016.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

לרבעון שהסתיים ביום						
31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016	31.12.2016	31.3.2017	30.6.2017	
במיליוני שקלים חדשים						
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים						
760	1,014	1,056	948	1,027	1,173	הכנסות ריבית, נטו
67	69	40	119	(1)	21	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
454	363	380	370	369	365	עמלות והכנסות אחרות
1,281	1,446	1,476	1,437	1,395	1,559	סך ההכנסות
3	57	59	81	49	42	הוצאות בגין הפסדי אשראי
779	836	815	869	823	877	הוצאות תפעוליות ואחרות
477	520	508	566	498	568	מזה: משכורות והוצאות נלוות
499	553	602	487	523	640	רווח לפני מיסים
203	200	218	212	192	231	הפרשה למיסים על הרווח
288	340	373	265	321	400	רווח נקי ⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2016	2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים				
דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים				
3,778	1,774		2,200	הכנסות ריבית, נטו
295	136		20	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,567	817		734	עמלות והכנסות אחרות
5,640	2,727		2,954	סך ההכנסות
200	60		91	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,299	1,615		1,700	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,071	997		1,066	מזה: משכורות והוצאות נלוות
2,141	1,052		1,163	רווח לפני מיסים
833	403		423	הפרשה למיסים על הרווח
1,266	628		721	רווח נקי ⁽¹⁾

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון השני של שנת 2017 ב-400 מיליוני שקלים חדשים לעומת 340 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 17.6%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 12.7% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 11.6% ברבעון המקביל אשתקד.

בהתאם למדיניות הדיבידנד של הבנק, יחולק דיבידנד בשיעור של 30% בגין רווחי רבעון זה (120 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים, ראה פרק דיבידנד בעמוד 31.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-721 מיליוני שקלים חדשים לעומת 628 מיליוני שקלים חדשים אשתקד, גידול של 14.8%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 11.4% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 10.6% בתקופה המקבילה אשתקד ו-10.2% בשנת 2016 כולה.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2017 בהשוואה לתקופות המקבילות אשתקד:

- סך ההכנסות גדלו ברבעון השני של שנת 2017 בשיעור של 7.8% לעומת הרבעון המקביל אשתקד (גידול בשיעור של 8.3% במחצית הראשונה בהשוואה לתקופה המקבילה).
- לפרטים בדבר השפעת מדד המחירים לצרכן והשפעות אחרות שאינן ליניאריות על ההכנסות, ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת, להלן.
- סך ההוצאות התפעוליות והאחרות גדלו ברבעון השני של שנת 2017 בשיעור של 4.9% לעומת הרבעון המקביל אשתקד (גידול בשיעור של 5.3% במחצית הראשונה בהשוואה לתקופה המקבילה). ראה הסבר לכל אחד מרכיבי ההוצאות התפעוליות, להלן.

ליום						
31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016	31.12.2016	31.3.2017	30.6.2017	
במיליוני שקלים חדשים						
						מאזן - סעיפים עיקריים
216,809	217,758	225,520	230,455	234,071	235,056	סך כל המאזן
162,073	165,515	168,620	171,341	173,068	177,133	אשראי לציבור, נטו
38,193	36,842	40,753	41,725	41,683	39,146	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,013	8,419	9,407	10,262	11,791	10,560	ניירות ערך
1,546	1,545	1,537	1,585	1,550	1,391	בניינים וציוד
165,001	169,621	173,748	178,252	180,722	180,680	פיקדונות הציבור
26,859	24,337	27,253	27,034	26,924	27,851	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
1,416	1,183	1,255	1,537	1,474	1,454	פיקדונות מבנקים
12,098	12,384	12,726	12,714	13,015	13,276	הון עצמי ⁽¹⁾

ההתפתחות הרבעונית בסעיפי המאזן מצביעה על צמיחה עקבית בפעילות הבנק כאשר:

- סך כל המאזן ליום 30 ביוני 2017 הסתכם ב-235.1 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 17.3 מיליארדי שקלים חדשים - 7.9%, בהשוואה ליום 30 ביוני 2016 (עלייה של כ-4.6 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016).
- האשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2017 הסתכם ב-177.1 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 11.6 מיליארדי שקלים חדשים - 7.0%, בהשוואה ליום 30 ביוני 2016 (עלייה של כ-5.8 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016). במהלך הרבעון השני של שנת 2017, עלתה יתרת האשראי לציבור באופן משמעותי - גידול של 4.0 מיליארדי שקלים חדשים. כאשר בנוסף לגידול בתיק האשראי לדיו, צמח האשראי העסקי ב-1.1 מיליארדי שקלים חדשים וזאת בהתאם למתווה התוכנית האסטרטגית.
- פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמו ב-180.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 11.1 מיליארדי שקלים חדשים - 6.5%, בהשוואה ליום 30 ביוני 2016 (עלייה של כ-2.4 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016). פיקדונות הציבור הושפעו מירידת שער הדולר בשיעור של 9.1% במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017.
- ההון העצמי ליום 30 ביוני 2017 הסתכם ב-13.3 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 0.9 מיליארדי שקלים חדשים - 7.2%, בהשוואה ליום 30 ביוני 2016 (עלייה של כ-0.6 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2016).

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

לרבעון שהסתיים ביום					
31.3.2016	30.6.2016	30.9.2016	31.12.2016	31.3.2017	30.6.2017
מדדי ביצוע עיקריים					
10.0	11.6	12.4	8.6	10.4	12.7
0.89	1.05	1.13	0.80	0.97	1.19
101.8	102.5	103.0	104.0	104.4	102.0 ⁽⁴⁾
9.65	9.72	9.85	10.10	10.12	10.15
13.20	13.23	13.52	13.80	13.44	13.42
5.23	5.33	5.31	5.27	5.27	5.42
97	99	105	117	118	122
60.8	57.8	55.2	60.5	59.0	56.3
1.24	1.47	1.61	1.14	1.38	1.72
מדדי איכות אשראי עיקריים					
0.84	0.84	0.83	0.83	0.84	0.82
1.09	1.11	0.94	0.95	0.95	0.89
0.01	0.14	0.14	0.19	0.12	0.09
0.09	0.34	0.37	0.53	0.35	0.20
(0.03)	0.04	0.02	0.02	0.00	0.04
נתונים נוספים					
44.07	44.40	47.65	56.35	61.44	63.50
15.5	18.6	22.0	24.1	17.1	41.5

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמה ב-12.7%, עלייה לעומת שיעור תשואה של 11.6% ברבעון המקביל אשתקד לעומת שיעור תשואה של 10.2% בשנת 2016 כולה.
- הבנק שמר במחצית הראשונה של שנת 2017 על יחסי יעילות נמוכים מ-60% (בכל רבעון ובסך כל התקופה). ברבעון הנוכחי הגיע אף היחס לשיעור של 56.3%.
- מדדי איכות האשראי מראים רמת הפסדי אשראי נמוכה ומצביעים על תיק אשראי איכותי.
- יחס המינוף עלה ברבעון האחרון ל-5.42%.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	
2016	2017	2016	2017
מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים)			
10.2	11.4	10.6	11.4
0.97	1.08	0.97	1.08
58.5	57.5	59.2	57.5
5.46	3.10	2.71	3.10
מדדי איכות אשראי עיקריים			
0.12	0.10	0.07	0.10
0.33	0.27	0.22	0.27
0.01	0.02	0.00	0.02
נתונים נוספים			
80.3	58.6	34.1	58.6

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.
 (2) מחושב על בסיס שנתי.
 (3) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.
 (4) יתרת פיקדונות הציבור הושפעה מירידת שער הדולר בשיעור של 9.1% במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017.
 (5) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רובד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 (6) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
 (7) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון וההנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

סיכונים עיקריים

במסגרת מיפוי הסיכונים של הבנק נקבעה רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי (ורכיזיות אשראי), סיכון שוק, סיכון ריבית (סיכון הריבית בתיק הבנקאי בפרט), סיכון נזילות, סיכון תפעולי, לרבות סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגית המידע וסיכון משפטי, סיכון ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי - עסקי. מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים ראה פרק סיכונים עיקריים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

מידע על התפתחויות בסיכונים מוצג בפרק סקירת הסיכונים להלן. דוח סיכונים מפורט מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

יעדים ואסטרטגיה עסקית

לפרטים בדבר יעדי הבנק והאסטרטגיה העסקית שלו לשנים 2017-2021, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

ביום 19 ביוני 2017 החליט דירקטוריון הבנק לנקוט בצעדים במטרה לרכז, ככל האפשר, את יחידות המטה של הבנק, באתר מרכזי אחד, בלוד, והנחה את הנהלת הבנק לבצע את הפעולות הנדרשות לשם כך. זאת בהמשך להתקשרות של "נציבים נכסים וציוד", חברה בבעלות מלאה של הבנק, בהסכם לרכישת קרקע באיזור התעשייה בלוד בסמיכות לבניין הקיים של הבנק. ביצוע התוכנית, ובכלל זאת התכנון, ההקמה והמעבר, צפוי להמשיך לאורך מספר שנים. לפרטים נוספים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן וכן, ביאור 9 י"ג לדוחות הכספיים.

מעבר לכך, לא חלו שינויים ביעדים ובאסטרטגיה העסקית של הבנק מאז פרסום הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2016.

התפתחויות במבנה ההון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניותיו

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה תמצית דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

כתבי התחייבות ואיגרות חוב מהציבור

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו.

נכון למועד הדוחות הכספיים סך תעודות ההתחייבות, לרבות כתבי התחייבויות נדחים, שהונפקו לציבור על ידי טפחות הנפקות הסתכמו בערך נקוב כולל של כ-24.4 מיליארדי שקלים חדשים (ליום 31 בדצמבר 2016 - 23.5 מיליארדי שקלים חדשים), מהם 0.5 מיליארדי שקלים חדשים כתבי התחייבות נדחים (נכללים בהון רובד 2 לעניין שמירת יחס הון מזערי ומופחתים בהדרגה בכפוף להוראות מעבר).

ביום 2 באפריל 2017 הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב (סדרות 40 ו-41), בדרך של הרחבת סדרות נסחרות, בערך נקוב כולל של 2,579 מיליוני שקלים חדשים, תמורת כ-2,703 מיליוני שקלים חדשים.

מכשירי הון מורכבים

לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים בבנק י"ב, לאחר תאריך המאזן, ראה ביאור 9 י"ד לדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

מגעים לגיבוש מתווה עקרוני של עסקה לרכישת בנק אגוד לישראל

ביום 31 ביולי הודיע הבנק על מגעים במסגרתם נדונה אפשרות לגיבושו של מתווה עקרוני של עסקה (להלן: "העסקה") לרכישת כל המניות בהונו המונפק של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") ובכללן מניות בעלי השליטה בבנק אגוד וכן המניות המוחזקות על ידי קבוצה נוספת (להלן כולם ביחד: "בעלי השליטה בבנק אגוד"), במחיר המניות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ (להלן "הבורסה"), ובלבד שלא יעלה על 60% מההון העצמי בספרי בנק אגוד וכנגד הקצאת מניות בהונו של הבנק, לבעלי המניות בבנק אגוד, הכל במטרה למזג את בנק אגוד, עם ולתוך הבנק.

בשלב זה טרם נערכו על ידי הבנק בדיקות רלבנטיות להתקשרות בעסקה (ובכללן הבדיקות המשפטיות הדרושות) וטרם גובש מתווה מוסכם לעסקה.

כמו כן, נערכות בדיקות משפטיות לעניין ההשלכות של ההתקשרות בעסקה על ההגבלות החלות על בעלי השליטה בבנק, על פי החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד - 2013, לרבות לעניין הוראות המעבר על פי החוק האמור.

ההתקשרות בעסקה, ככל שתגבש, כפופה לאישור האורגנים המוסמכים של הבנק. בנוסף, ככל שיוסכם על העסקה, היא תהא כפופה לקבלת אישורים והסכמות של רשויות רגולטוריות וצדדים שלישיים, ככל הנדרש על פי דין. בהתאם לכך, אין כל וודאות כי הצדדים יגיעו להסכמה ביחס לתנאי העסקה או כי המגעים בין הצדדים יבשילו לכדי חתימה או כי יינתנו האישורים וההסכמות הנדרשים או כי העסקה תצא אל הפועל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל

התפתחויות ביחסי עבודה

לפרטים בדבר התפתחויות ביחסי עבודה ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן.

התפתחויות בלוגיסטיקה, מינהל והתייעלות

לפרטים בדבר מכירת הזכויות בבניין בו נמצאים כיום המשרדים של מטה הבנק ושכירתם בחזרה ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק להלן וכן, ביאור 9 י"ג לדוחות הכספיים.

תוכנית התייעלות בבנק יהב

ביום 13 ביוני 2017 אישר דירקטוריון בנק יהב מהלכי התייעלות הכוללים תוכנית פרישה מרצון וצמצום בשטחי נדל"ן. בנק יהב קיבל אישור לתוכנית מהפיקוח על הבנקים בהתאם לנדרש בהוראת התייעלות. לפי תוכנית הפרישה תתאפשר פרישה מוקדמת של כ-35 עובדים בבנק יהב במהלך השנים 2017-2019, בהתאם לקריטריונים הקבועים בתוכנית. עלויות ההתייעלות האקטואריות בגין תוכנית הפרישה בבנק יהב הסתכמו בסך של כ-34 מיליון שקלים חדשים לפני מס (22 מיליון שקלים חדשים לאחר מס). בהתאם להנחיות בנק ישראל, ההון הפיקוחי המשמש לחישוב הלימות ההון יותאם (יוגדל) וההשפעה ההונית של התייעלות תיפרס בקו ישר לתקופה של 5 שנים. לפרטים נוספים ראה ביאור 8 לדוחות הכספיים.

התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע

פרויקט החלפת מערכת הליבה הבנקאית בבנק יהב

בנק מזרחי טפחות רכש בשנת 2008 את השליטה בבנק יהב (50% מהמניות) מבנק הפועלים בע"מ (להלן-בנק הפועלים). עד ליום 31 בדצמבר 2016 קיבל בנק יהב שירותי מחשוב ותפעול מבנק הפועלים. השירותים האמורים ניתנו לבנק יהב בהתאם לאישור המפקח על הבנקים והממונה על ההגבלים העסקיים.

לצורך התנתקות ממערכות בנק הפועלים, בהתאם להנחיות בנק ישראל, התקשר בנק יהב עם חברה בינלאומית מקונצרן TATA להקמת מערכת ליבה בנקאית וקבלת שירותי מיקור חוץ בנושאי מחשוב ותפעול.

ביום 1 בינואר 2017 החל בנק יהב לקבל שירותים מהחברה, כמתוכנן. המעבר למערכת הליבה החדשה הסתיים בהצלחה לאחר סיום הסבת נתונים ובדיקות תקינות פנים מערכתיות וחוץ מערכתיות (מול צדדים שלישיים).

במהלך שנת 2017 ימשיך בנק יהב לפעול בהתאם לתוכנית העבודה, להשלמת פיתוחים לפי לוח הזמנים שגובש בתקופת הפיתוח של המערכת, וכן פיתוחים נוספים כמתוכנן.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית

בסוף חודש מרץ 2017 נסגרה פעילות נציגות הבנק באורוגוואי, הודעה נמסרה לרגולטור המקומי שנתן את אישורו.

נושאים נוספים

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 10 ב.4-2) לדוחות הכספיים.

חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית

לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 10 ב.2.ח, 10 ב.3.א ו-10 ב.4 לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

תוכנית לריכוז יחידות המטה של הבנק

ביום 19 ביוני 2017 החליט דירקטוריון הבנק לנקוט בצעדים במטרה לרכז, ככל האפשר, את יחידות המטה של הבנק, באתר מרכזי אחד, בלוד, והנחה את הנהלת הבנק לבצע את הפעולות הנדרשות לשם כך (להלן: "התוכנית"). זאת בהמשך להתקשרות של "נציבים נכסים וצידוד" (להלן: "החברה"), חברה בבעלות מלאה של הבנק, בהסכם לרכישת קרקע באיזור התעשייה בלוד בסמיכות לבניין הקיים של הבנק. ביצוע התוכנית, ובכלל זאת התכנון, ההקמה והמעבר, צפוי להמשך לאורך מספר שנים.

ביום 28 ביוני השלים הבנק התקשרות כוללת (באמצעות החברה) ולפיה:

- החברה תמכור לחברה הרוכשת את זכויותיה בבניין המצוי ברחוב ז'בוטינסקי 7, רמת גן, אשר בו נמצאים כיום המשרדים של מטה הבנק, תמורת סך של 278 מיליוני שקלים חדשים בצירוף מס ערך מוסף כדין.
 - החברה תשכור את הנכס מהחברה הרוכשת למשך תקופה בת 8 שנים, ותהא רשאית להאריך את תקופת השכירות לתקופות נוספות, באופן שתקופת השכירות הכוללת לא תעלה על 24 שנים.
- לפרטים נוספים בדבר ההתקשרות, השפעתה על הדוחות הכספיים והקלות הונית שאישר הפיקוח על הבנקים הנוגעות להתיעלות בתחום הנדל"ן, ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.
- מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות ביחסי עבודה

- לקראת סוף שנת 2015 החל הליך של בוררות כלכלית ("בוררות") בין הבנק לארגון עובדי מזרחי טפחות ("ארגון העובדים"), בו נידונות דרישות ארגון העובדים לשנים 2005-2015.
- במהלך שנת 2016 נעשה ניסיון להעביר את הדיון בדרישות ארגון העובדים למסגרת של גישור, ואולם ניסיון זה לא צלח ולקראת סוף שנת 2016 חזר הנושא להידון במסגרת של בוררות.
- לדעת ההנהלה, המבוססת על חוות דעת יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את החשיפה בגין הבוררות.
- במקביל לבוררות, נערך בחודשים האחרונים משא ומתן לחידוש הסכם השכר בין הנהלת הבנק לארגון העובדים לשנים 2016-2020.
- ביום 13 ביוני 2017 הודיע ארגון העובדים על סכסוך עבודה.
- ביום 25 ביוני 2017 הודיעו הנהלת הבנק וארגון העובדים, במשותף, כי יקיימו משא ומתן במטרה להגיע להסכם עד לסוף חודש יולי 2017. המשא ומתן לא הבשיל לכדי הסכם שכר כולל לשנים האמורות.
- ביום 1 באוגוסט 2017 הודיע ארגון העובדים על שביתה של עובדי הבנק המיוצגים על ידו, החל מיום 2 באוגוסט 2017.
- במהלך ימי השביתה העניק הבנק שירותים סדירים, ככל הניתן.
- ביום 16 באוגוסט 2017 הודיע הבנק כי בין ההנהלה וארגון העובדים גובשו הבנות, אשר בעקבותיהן הסתיימה שביתה העובדים. על פי ההודעה, הצדדים ימשיכו ויקיימו דיונים ביניהם, עד ליום 12 בספטמבר 2017, על מנת להגיע להסכמות שתאפשרנה חתימה על הסכם קיבוצי.

נוסף על האמור לעיל, מותנית חתימת הסכם קיבוצי, כאמור, באישור דירקטוריון הבנק, ובכפוף להמלצת ועדת התגמול. להלן עיקרי ההבנות שגובשו:

- הסכם כולל בין הצדדים, אם וככל שייחתם, יחול לגבי השנים 2016-2021.
- במהלך התקופה הנ"ל, תינתנה תוספות קבועות ותוספות דיפרנציאליות לשכר. תוספת הוותק שתינתן לעובדים שייקלטו בבנק החל ממועד חתימת ההסכם תופחת לעומת הקיימת כיום.
- יינתן מענק מותנה בביצועי הבנק (תשואה להון), הכולל תוספת מדורגת בהתאם לעמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית.
- העובדים יקבלו מענק התמדה והירתמות מיוחד בסכום של שתי משכורות י"ג (לפי ערך יום חתימת ההסכם), אשר ישולם בארבעה תשלומים של מחצית משכורת כאמור, בכל אחת מהשנים 2018 עד 2021.
- ישרור שקט תעשייתי מלא ומוחלט, לאורך כל תקופת ההסכם.
- עובדי הבנק יירתמו לסייע בהצלחת מהלכים לרכישה ו/או מיזוג של בנק אחר, שאינו נמנה עם ארבעת הבנקים הגדולים, ללא עלות נוספת לבנק.
- תופעל תכנית הפרישה מרצון שאושרה על ידי דירקטוריון הבנק ביום 27 בדצמבר 2016 (דיווח מיידי מיום 27 בדצמבר 2016 אסמכתא 01-092211-2016).

בהתאם להבנות שגובשו, ובכפוף לקבלת האישורים הדרושים לחתימת הסכם קיבוצי בין הצדדים כאמור, ולחתימת הסכם קיבוצי בפועל, האומדן הראשוני של העלות שתיכלל בדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2017, הכוללת את כל הרכיבים הרלוונטיים עד וכולל סוף רבעון שלישי של שנת 2017, הינו סך של כ-160 מיליוני שקלים חדשים לפני מס (104 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס).

לפרטים בדבר השפעת ההבנות שגובשו על ההתחייבות האקטוארית לתשלומי שכר, ראה ביאור 38. לדוחות הכספיים.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

- למידע נרחב בדבר מגמות של השנים האחרונות בענף הבנקאות בארץ ובעולם ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016.
- התפתחויות נוספות בשנת 2017:
בהמשך להוראת ההתייעלות התפעולית של המערכת הבנקאית בישראל פרסם בנק ישראל מכתב המרחיב את הגדרת ההתייעלות ומעודד צעדי התייעלות נוספים לרבות צמצום עלויות הנדל"ן והתחזוקה של יחידות המטה, בין היתר, באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי, זאת באמצעות מתן הקלות בדרישות הלימות ההון.
לפרטים בדבר מכתב בנק ישראל ראה פרק ממשל תאגידי, ביקורת פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו (חקיקה והוראות פיקוח) בדוחות כספיים אלה.
לפרטים בדבר השפעת ההנחיות על הבנק, ראה תוכנית הבנק לריכוז יחידות המטה של הבנק לעיל וכן, ביאור 9 לדוחות הכספיים.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית במחצית הראשונה של שנת 2017

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

צמיחת התוצר במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה בשיעור שנתי של 2.1%, לעומת 4.6% במחצית המקבילה של שנת 2016 ולעומת 4.0% בשנת 2016 כולה. ההתמתנות בקצב צמיחת התוצר התרחשה בעקבות ההשפעות הבאות: התמתנות בצמיחת הצריכה הפרטית השוטפת; ירידה חדה בצריכת מוצרים בני קיימא, לאחר שבתקופות קודמות נרשמו בסעיף זה שיעורי צמיחה חריגים על רקע רכישה מוגברת של כלי רכב, בעקבות שינוי כללי המס הירוק; ירידה בהשקעות בענפי משק; סעיף יצוא הסחורות והשירותים המשיך לצמוח במחצית הראשונה של השנה, אך בקצב נמוך מזה שנרשם בו בשתי המחציות הקודמות.

על פי הערכת בנק ישראל שוק העבודה נמצא בקרבת תעסוקה מלאה. שיעור האבטלה הממוצע במחצית הראשונה של שנת 2017 עמד על 4.4%, בהשוואה לשיעור של 4.8% בשנת 2016. זאת, במקביל ליציבות בשיעור המועסקים הממוצע ברמה של כ-64.1%.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 מדד המחירים לצרכן נותר ללא שינוי, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. המדד הושפע בעיקר מהתייקרות במחירי הדיור (שכירות), במחירי תחזוקת הדירה, במחירי המזון, ובמחירי החינוך, התרבות והבידור. ההתייקרות קוזזה על ידי ירידה במחירי התחבורה והתקשורת ובמחירי ההלבשה וההנעלה. במהלך 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש יוני 2017 ירד מדד המחירים לצרכן בשיעור של 0.2%.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

שערי החליפין (באחוזים)	31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2017
שער החליפין של:		
הדולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)	3.845	3.496
אירו (בשקלים חדשים)	4.044	3.986
שיעור השינוי (באחוזים)	(9.1)	(1.4)

ביום 23 באוגוסט 2017 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.618 - פיחות של 3.5% מיום 30 ביוני 2017. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 4.268 פיחות של 7.1% מיום 30 ביוני 2017.

מדיניות מוניטרית

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 לא חל שינוי בשיעור ריבית בנק ישראל, אשר המשיכה לעמוד על שיעור של 0.10%. המדיניות המוניטארית של בנק ישראל מתחילת השנה הושפעה, בין היתר, מהמשך התחזקות השקל אל מול סל המטבעות, קיפאון מתמשך ביצוא הסחורות, ציפיות אינפלציה מתונות והמשך מדיניות מוניטארית מרחיבה במשקים מרכזיים בעולם, וזאת על רקע המשך צמיחה של הכלכלות העיקריות בעולם בקצב איטי.

מדיניות פיסקלית

בחודשים ינואר-יולי 2017 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 9.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת גירעון תקציבי מצטבר בסך של 2.6 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הגירעון ביחס לתוצר המקומי הגולמי ב-12 החודשים שהסתיימו ביולי 2017 הינו 2.6%, לעומת שיעור של 2.1% בשנת 2016.

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה) במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 בכ-21.1 אלף דירות, ירידה של 21% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ושל 24% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2015. הירידה לעומת התקופה המקבילה אשתקד נובעת, בין היתר, מירידה בכמות המבוקשת של דירות על ידי משקיעים. במהלך ששת החודשים הראשונים של שנת 2017 ניתנו לציבור הלוואות לדירור בסך של 26.2 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 30.7 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ו-32.2 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה בשנת 2015.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירור, במונחי 12 החודשים האחרונים שהסתיימו בחודש יוני 2017 עלו בשיעור של 4.5%, לעומת עלייה בשיעור של 6.7% בשנת 2016 ושל 7.8% בשנת 2015.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בארץ ובעולם, ברבעון השני של שנת 2017, המשיך להתנהל במגמה חיובית בהובלת הבורסות בארצות הברית.

שוק המניות - המדדים העיקריים, תל אביב 35 ותל אביב 125, עלו ברבעון השני של שנת 2017 ב-2.6% ו-3.0% בהתאמה, לאחר ירידות של 5.0% ו-2.4% ברבעון הראשון של שנת 2017. מדד תל אביב 90 עלה ברבעון השני של שנת 2017 ב-4.2%, לאחר עלייה של 8.4% ברבעון הראשון.

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם ברבעון השני של שנת 2017 ב-1.41 מיליארדי שקלים חדשים בממוצע ליום לעומת 1.37 מיליארדי שקלים חדשים בממוצע ליום בארבעת הרבעונים האחרונים, ו-1.65 מיליארדי שקלים חדשים בממוצע ליום ברבעון הראשון בו עלתה רמת המסחר עם שינוי הרכב מדדי המניות.

שוק איגרות החוב - במהלך הרבעון השני של שנת 2017 נמשכה מגמה של עליות שהחלה ברבעון הראשון, לקראת תום הרבעון הואטה מגמה זו. אגרות החוב הממשלתיות צמודות המדד עלו במחצית הראשונה של הרבעון, במקביל לעלייה בציפיות האינפלציה, מגמה שהתחלפה במחצית השנייה של הרבעון. אגרות החוב הממשלתיות השיקליות ואגרות החוב הקונצרניות המשיכו להניב תשואה חיובית למשקיעים.

מדד איגרות החוב הכללי רשם ברבעון השני של שנת 2017 עלייה של 1.1%, לאחר עלייה של 0.6% ברבעון הראשון של השנה. מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות למדד עלה ב-0.8%, לאחר ירידה של 0.6% ברבעון הראשון של שנת 2017. מדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות עלה ברבעון השני של שנת 2017 ב-0.7%, לאחר עלייה של 0.6% ברבעון הראשון. מדד תל בונד 20 סיים את הרבעון השני של שנת 2017 בעלייה של 1.7%, לאחר עלייה של 1.6% ברבעון הראשון של שנת 2017. מדד תל בונד 40 רשם ברבעון השני של שנת 2017 עלייה של 1.5%, לאחר עלייה של 0.7% ברבעון הראשון של שנת 2017.

כלכלה עולמית

קצב הצמיחה של כלכלת ארצות הברית הואץ ברבעון השני של שנת 2017, כאשר התוצר האמריקאי צמח בשיעור שנתי של 2.6%, לעומת שיעור של 1.2% ברבעון הראשון של השנה, ושל 1.5% בשנת 2016. במחצית הראשונה של השנה חל שיפור במדד הייצור התעשייתי, ומדד מנהלי הרכש המשיך להעיד על התרחבות בפעילות הכלכלית. מנגד, במסחר הקמעונאי חלה ירידה בקצב ההתרחבות. בשוק העבודה התקבלו נתונים חיוביים: ממוצע מספר המשרות שנוספו למשק האמריקאי במחצית הראשונה של השנה היה גבוה מהציפיות, ובשיעור האבטלה נרשמה ירידה נוספת במקביל לעלייה מתונה בשיעור ההשתתפות. עם זאת, קצב הגידול של השכר הריאלי הואט. בעקבות הנתונים החיוביים שהתקבלו משוק העבודה, העלה ה-FED את הריבית בחודש יוני ב-0.25% לרמה של 1.0%-1.25%.

התוצר בגוש האירו צמח ברבעון השני של שנת 2017 בשיעור שנתי של 2.2%, בהשוואה לשיעור של 1.9% ברבעון הראשון של השנה ולשיעור של 1.7% בשנת 2016. במחצית הראשונה של שנת 2017 חל שיפור מסוים בקצב הגידול של מדדי הייצור התעשייתי והמסחר הקמעונאי. מדד מנהלי הרכש ממשך להעיד על התרחבות בפעילות הכלכלית, ומדדי הסנטימנט הכלכלי, ביטחון העסקים ואמון הצרכנים נמצאים ברמתם הגבוהה ביותר בשנים האחרונות. שיעור האבטלה ממשיך לרדת, אך בקצב מתון.

הכלכלה הסינית צמחה ברבעון השני של שנת 2017 בשיעור שנתי של 6.9%, בדומה לקצב הצמיחה שנרשם ברבעון הקודם, ולעומת 6.7% בשנת 2016 כולה. העלייה בקצב הצמיחה התרחשה בעיקר בעקבות שיפור ביצוא, בייצור התעשייתי ובמסחר הקמעונאי.

נתוני מאקרו חיוביים והעדר אלטרנטיבות השקעה המשיכו לתת רוח גבית למדדי המניות בעולם. מדדי דאו ג'ונס ו-S&P500 עלו ברבעון השני של שנת 2017 ב-3.3% ו-2.6% בהתאמה, לאחר עליות של 4.6% ו-5.5% ברבעון הראשון. מדד נאסד"ק 100 עלה ברבעון השני של שנת 2017 ב-3.9% לאחר עלייה של 11.8% ברבעון הראשון.

מדד ה-DAX הגרמני עלה ברבעון השני של שנת 2017 ב-0.1%, לאחר עלייה של 7.2% ברבעון הראשון של השנה. מדדי ה-FTSE100 הבריטי וה-CAC הצרפתי ירדו ברבעון השני של שנת 2017 ב-0.1% ו-0.04%, בהתאמה, לאחר עלייה של

2.5%-5.4% ברבעון הראשון של השנה. מדד ה-Nikkei היפני עלה ברבעון השני של שנת 2017 ב-5.9%, לאחר ירידה של 1.1% ברבעון הראשון של שנת 2017.

סיכונים מובילים ומתפתחים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו. במסגרת מיפוי הסיכונים, בוחן הבנק את הסיכונים המובילים, סיכונים קיימים (או חדשים) העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות של הבנק ויציבותו, כגון: סיכונים אשראי, ריבית ונדליות. כמו כן, מזהים הסיכונים המתעוררים, סיכונים העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הארגון. מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע, מוניטין וקבוצת סיכונים הציות והרגולציה. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק ואת תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 לא התרחשו אירועי הפסד מהותיים. לפרטים בדבר שביתה של עובדי הבנק המיוצגים על ידי ארגון העובדים ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן וכן, דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח הסקירה לאמור בביאור 38, בביאור 10 ב.2.ח. ובביאור 10 ב.3.א-ג) לתמצית הדוחות הכספיים, ביחס להתחייבויות תלויות בבנק לרבות תביעות שהוגשו כנגד הבנק וחברה מאוחדת שלו, ובקשות להכיר בהן כתובענות ייצוגיות, וכן לאמור בביאור 10 ב.4 בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים.

אירועים לאחר תאריך המאזן

- לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד בגין רווחי הרבעון השני של שנת 2017 ראה פרק "ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון" להלן, וכן דוח על השינויים בהון העצמי וביאור אירועים לאחר תאריך המאזן במסגרת תמצית דוחות כספיים אלה.
- לפרטים בדבר הנפקת כתבי התחייבות נדחים בבנק י"ב, לאחר תאריך המאזן, ראה ביאור 9 י"ד לדוחות הכספיים.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

מיסים נדחים

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, מיישם הבנק, החל מיום 1 בינואר 2017, את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה. בהתאם לכללים החדשים מכיר הבנק בהתחייבות מיסים נדחים בגין רווחים לא מחולקים של חברות מוחזקות.

ליישום ההוראות אין השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

מלבד האמור לעיל, במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017, לא חלו שינויים במדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, אשר מפורטים בדוח הדייקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון השני של שנת 2017 ב-400 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 340 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 17.6%.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-721 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 628 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 14.8%.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת ברבעון השני של שנת 2017, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,071 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 946 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 13.2%. הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית מפעילות שוטפת במחצית הראשונה של שנת 2017, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-2,118 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,868 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 13.4%. הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית ברבעון השני של שנת 2017, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-1,194 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,083 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 10.2%. הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית במחצית הראשונה של שנת 2017, כפי שמוצגות בדוחות כספיים אלה, הסתכמו ב-2,220 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,910 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 16.2%.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	2016				2017		
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
	760	1,014	1,056	948	1,027	1,173	הכנסות ריבית, נטו
	67	69	40	119	(1)	21	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
10.2	827	1,083	1,096	1,067	1,026	1,194	סך הכנסות מימון
							בניכוי:
	(119)	57	43	(29)	(21)	105	השפעת מדד המחירים לצרכן
	10	10	13	7	13	9	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
	31	23	17	1	7	18	רווחים ממימוש איגרות חוב ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו
	(17)	47	33	70	(20)	(9)	השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾
	(95)	137	106	49	(21)	123	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
13.2	922	946	990	1,018	1,047	1,071	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

שיעור השינוי (באחוזים)	מחצית ראשונה		
	2016	2017	
16.2	1,910	2,220	סך הכנסות מימון
	42	102	בניכוי: סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
13.4	1,868	2,118	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסות ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית, הפרשי הצמדה, והפרשי שער בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן.

השפעות אחרות כוללות גם:
 - בעקבות ירידה בהיקף הפירעונות המוקדמים של משכנתאות, נרשמה ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2017 ירידה בהכנסות בהיקף של כ-23 ו-49 מיליוני שקלים חדשים בהתאמה, לעומת התקופות המקבילות אשתקד.
 - השפעת חיסוי שמבצע הבנק כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחוץ לארץ באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רבעון שני				
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2016	2017	מגזר פעילות
אנשים פרטיים:				
17.8	48	270	318	משקי בית- הלוואות לדיור
14.5	38	262	300	משקי בית- אחר
7.1	1	14	15	בנקאות פרטית
15.9	87	546	633	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:				
12.6	24	191	215	עסקים קטנים וזעירים
14.9	7	47	54	עסקים בינוניים
-	-	119	119	עסקים גדולים
20.0	5	25	30	גופים מוסדיים
9.4	36	382	418	סך הכל פעילות עסקית
(8.8)	(10)	114	104	ניהול פיננסי
10.8	113	1,042	1,155	סך הכל פעילות בישראל
(4.9)	(2)	41	39	פעילות חוץ לארץ
10.2	111	1,083	1,194	סך הכל

מחצית ראשונה				
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2016	2017	מגזר פעילות
אנשים פרטיים:				
18.2	96	527	623	משקי בית- הלוואות לדיור
14.7	76	518	594	משקי בית- אחר
16.0	4	25	29	בנקאות פרטית
16.4	176	1,070	1,246	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:				
10.5	40	380	420	עסקים קטנים וזעירים
13.3	12	90	102	עסקים בינוניים
1.8	4	227	231	עסקים גדולים
10.2	5	49	54	גופים מוסדיים
8.2	61	746	807	סך הכל פעילות עסקית
-	73	15	88	ניהול פיננסי
16.9	310	1,831	2,141	סך הכל פעילות בישראל
-	-	79	79	פעילות חוץ לארץ
16.2	310	1,910	2,220	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן היתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	רבעון שני		מחצית ראשונה		שיעור השינוי (באחוזים)
	2017	2016	2017	2016	
מטבע ישראלי לא צמוד	154,436	135,787	152,070	132,643	14.6
מטבע ישראלי צמוד למדד	50,826	50,952	50,419	51,490	(2.1)
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	12,574	12,215	12,272	12,334	(0.5)
סך הכל	217,836	198,954	214,761	196,467	9.3

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית במגזרים השונים נובעים בעיקר מהצמיחה בפעילות האשראי לציבור כאשר עיקר הצמיחה הינה במגזר השקלי. הגידול ביתרות הממוצעות במטבע חוץ כתוצאה מעלייה בנדליות, קוזז בהשפעת ירידת שער החליפין של הדולר.

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽¹⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזרי הצמדה	רבעון שני		מחצית ראשונה	
	2017	2016	2017	2016
מטבע ישראלי לא צמוד	1.93	2.01	1.97	2.02
מטבע ישראלי צמוד למדד	1.08	0.64	0.89	0.42
מטבע חוץ	1.38	1.22	1.59	1.23
סך הכל	1.69	1.67	1.68	1.54

- (1) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.
 (2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

במגזר השקלי מוצג פער ריבית של 1.93 אחוז בתקופה המדווחת, לאחר שירידה בעמלות פירעון מוקדם, קיזזה עלייה בפער הריבית בפעילות השוטפת. העלייה בפער הריבית במטבע ישראלי צמוד למדד נובעת מהמשך מגמת שיפור במרווחי הריבית וירידה בעלות הממוצעת של מקורות צמודי מדד.

פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכלל במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

הוצאות בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-42 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.09% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת 57 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.14% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו ובסך הכל קיטון של 15 מיליוני שקלים חדשים.
 הוצאות בגין הפסדי אשראי בקבוצה הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-91 מיליוני שקלים חדשים. שיעור של 0.10% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו לעומת 60 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, שיעור של 0.07% (על בסיס שנתי) מסך האשראי לציבור, נטו, ובסך הכל גידול של 31 מיליוני שקלים חדשים.

להלן פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

	רבעון שני		מחצית ראשונה	
	2017	2016	2017	2016
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות)	(1)	38	40	90
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:				
לפי עומק הפיגור	4	1	(1)	(16)
אחרת	39	18	52	(14)
סך הכל הוצאות בגין הפסדי אשראי	42	57	91	60
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):	0.09%	0.14%	0.10%	0.07%
מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור	0.20%	0.34%	0.27%	0.22%
מזה: בגין הלוואות לדיור	0.04%	0.04%	0.02%	0.00%

ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני ברבעון השני של שנת 2017 הושפעה מגבייה משמעותית מלקוחות שנמחקו בעבר.

ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור הושפעה במחצית הראשונה של שנת 2016 מהחזרי פיגורים משמעותיים של לקוחות. שינויים בהפרשה הקבוצתית האחרת מוסברים בהבדלים בין טווח השנים של שיעור הפסדי העבר ששימש בחישוב ההפרשה בתקופות, זאת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים. בשנת 2017 טווח השנים ההיסטורי היו 7 שנים. בנוסף, הושפעה ההפרשה הקבוצתית האחרת מצמיחה משמעותית באשראי המסחרי והפרטי שאינו לדיור ברבעון שחלף (1.7 מיליארד שקלים חדשים).

להלן פירוט ההוצאות בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר פעילות	מחצית ראשונה		רבעון שני	
	2016	2017	2016	2017
אנשים פרטיים:				
משקי בית- הלוואות לדיור	1	12	10	12
משקי בית- אחר ⁽¹⁾	36	60	24	36
בנקאית פרטית	-	1	-	1
סך הכל אנשים פרטיים	37	73	34	49
פעילות עסקית:				
עסקים קטנים וזעירים ⁽¹⁾	63	70	39	38
עסקים בינוניים	(2)	(14)	-	(11)
עסקים גדולים	(37)	(30)	(9)	(32)
גופים מוסדיים	3	(10)	(3)	(4)
סך הכל פעילות עסקית	27	16	27	(9)
ניהול פיננסי	(1)	-	-	1
סך הכל פעילות בישראל	63	89	61	41
פעילות חוץ לארץ	(3)	2	(4)	1
סך הכל	60	91	57	42

(1) הגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע מגידול בהפרשה הקבוצתית הנגזרת מגידול בהיקף האשראי וכן מהשפעות חקיקה המצמצמות את היקף החזרי החוב מלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים.

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

הכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-386 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 432 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 46 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-754 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 953 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 199 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר להלן.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-21 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 69 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-20 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 136 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב והוצאות (הכנסות) בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה (ההוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

הכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-353 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 352 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 1 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות מעמלות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-710 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 717 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 7 מיליוני שקלים חדשים.

הצמיחה השוטפת במרבית סעיפי העמלות קוזזה בירידה בהכנסות מעמלות ערביות חוק מכר בעקבות מכירת הסיכון באמצעות רכישת פוליסות ביטוח לערביות מסוג זה.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-12 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 11 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 1 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-24 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 100 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 76 מיליוני שקלים חדשים. במחצית הראשונה של שנת 2017 נכללו רווחי הון

של 1 מיליוני שקלים חדשים לפני מס ממימוש נכסים במסגרת ה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף, לעומת 78 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-877 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 836 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 4.9%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-1,700 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,615 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.3%, ראה הסבר להלן.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-568 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 520 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול נקודתי בשיעור של 9.2%, הנובע מעלייה בהוצאות חופשה, עלייה בהפרשה בגין תגמול לעובדים והשפעת זקיפת הוצאות בגין תוכנית התייעלות בשנת 2017.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-1,066 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 997 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.9%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-181 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 171 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 5.8%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-367 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 345 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 6.4%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הושפעו מהטמעת מערכת ליבה בנקאית חדשה בבנק יהב החל מיום 1 בינואר 2017, כאשר בחלקן, הוצאות אלה הינן חד פעמיות. ללא השפעת הגידול בהוצאות בנק יהב, חל גידול של 1.0% ו-1.4% בלבד ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2017 בהתאמה.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-128 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 145 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של 17 מיליוני שקלים חדשים הנובע בעיקר מירידה בהוצאות משפטיות וייעוץ לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

ההוצאות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-267 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 273 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 6 מיליוני שקלים חדשים.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽¹⁾ (באחוזים):

2016				2017		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	Cost-Income Ratio
60.8	57.8	55.2	60.5	59.0	56.3	

שנתי		מחצית ראשונה	
2016	2016	2016	2017
58.5	59.2	57.5	Cost-Income Ratio

(1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכמו ברבעון השני של שנת 2017 ב-640 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 553 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 15.7%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-1,163 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,052 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 10.6%. ראה הסבר מפורט לעיל.

ההפרשה למיסים הסתכמה ברבעון השני של שנת 2017 ב-231 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 200 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 15.5%. שיעור ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמו ב-36.1%, לעומת שיעור הפרשה של 36.2% ברבעון המקביל אשתקד.

ההפרשה למיסים הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-423 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 403 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 5.0%. שיעור ההפרשה למיסים על הרווח לפני מיסים במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-36.4%, לעומת שיעור הפרשה של 38.3% בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפרשה למיסים על הרווח במחצית הראשונה של שנת 2016 כללה הוצאה של כ-30 מיליוני שקלים חדשים הנובעת מקיטון ביתרת המיסים הנדחים, בעקבות ירידת שיעור המס באותה התקופה.

ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2017, כוללת ההפרשה למיסים את השפעת יישום כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית בנושא מיסים על ההכנסה. בהתאם לכללים מכיר הבנק בהתחייבות מיסים נדחים בגין רווחים לא מחולקים של חברות מוחזקות. לפרטים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון השני של שנת 2017 נרשמו רווחים בגין חברות כלולות בסך של 1 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הרבעון המקביל אשתקד בו לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות.

במחצית הראשונה של שנת 2017 לא נרשמו רווחים בגין חברות כלולות, בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם ברבעון השני של שנת 2017 ב-10 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 13 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק יהב, הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-19 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 21 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השני של שנת 2017 ב-400 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 340 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-721 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 628 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ברוח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק נכללים בעיקר השינויים בהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן, השינויים בגידור תזרים מזומנים והשינויים בהתאמות בגין הטבות לעובדים.

ברבעון השני ובמחצית הראשונה של שנת 2017 ירד הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק ב-28 ו-8 מיליוני שקלים חדשים בהתאמה, לעומת התקופות המקבילות אשתקד. השינוי ברווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק לעומת התקופות המקבילות אשתקד, נובע בעיקר מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן. לפרטים ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות תשואת⁽¹⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾ יחס הון עצמי רובד⁽³⁾ לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽⁴⁾ ויחס המינף בתום הרבעון⁽⁵⁾ (באחוזים):

2016				2017		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
10.0	11.6	12.4	8.6	10.4	12.7	תשואת רווח נקי על ההון
9.65	9.72	9.85	10.10	10.12	10.15	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון
97	99	105	117	118	122	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני)
5.23	5.33	5.31	5.27	5.27	5.42	יחס המינף בתום הרבעון

שנת		מחצית ראשונה		
2016	2016	2017	2017	
10.2	10.6	11.4	11.4	תשואת רווח נקי על ההון

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
- (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/בתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
- (3) לפרטים בדבר הוראת ניהול בנקאי תקין 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" על הון עצמי רובד 1, החל מיום 1 בינואר 2015, ראה ביאור 9 ד' בדוחות הכספיים.
- (4) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.
- (5) יחס המינף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

רווח ודיבידנד למניה

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

שנת	מחצית ראשונה		רבעון שני		
	2016	2017	2016	2017	
5.46	2.71	3.10	1.47	1.72	רווח בסיסי למניה
5.46	2.71	3.08	1.47	1.71	רווח מדולל למניה
80.26	34.15	58.60	18.62	41.45	דיבידנד למניה (באגורות)

ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת						
	30 ביולי	31 בדצמבר		30 ביולי		
	2016	2016	2016	2017		
	2.0	7.9	230,455	217,758	235,056	סך כל המאזן
	(6.2)	6.3	41,725	36,842	39,146	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	3.4	7.0	171,341	165,515	177,133	אשראי לציבור, נטו
	2.9	25.4	10,262	8,419	10,560	ניירות ערך
	(12.2)	(10.0)	1,585	1,545	1,391	בניינים וציוד
	1.4	6.5	178,252	169,621	180,680	פיקדונות הציבור
	(5.4)	22.9	1,537	1,183	1,454	פיקדונות מבנקים
	3.0	14.4	27,034	24,337	27,851	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
	4.4	7.2	12,714	12,384	13,276	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים קטנה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 ב-2.6 מיליארדי שקלים חדשים. הקיטון ביתרת המזומנים הינו במסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 30 ביולי 2017 ל-75%, לעומת 74% בסוף שנת 2016. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 ב-5.8 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 3.4%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת						
	30 ביולי	31 בדצמבר		30 ביולי		
	2016	2016	2016	2017		
	5.4	12.1	111,144	104,449	117,137	מטבע ישראלי לא צמוד
	1.2	0.5	49,369	49,741	49,978	צמוד מדד
	(7.5)	(11.5)	10,828	11,325	10,018	מט"ח כולל צמוד מט"ח
	3.4	7.0	171,341	165,515	177,133	סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2016	2016	2016	2016	2017	
אנשים פרטיים:					
3.1	6.9	114,076	110,007	117,585	משקי בית- הלוואות לדיור
4.5	12.9	18,943	17,533	19,797	משקי בית- אחר
8.6	2.3	81	86	88	בנקאות פרטית
3.3	7.7	133,100	127,626	137,470	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:					
6.9	11.1	15,121	14,551	16,169	עסקים קטנים וזעירים
17.3	19.0	4,786	4,720	5,615	עסקים בינוניים
(3.3)	(5.6)	13,577	13,906	13,129	עסקים גדולים
3.3	9.8	1,534	1,444	1,585	גופים מוסדיים
4.2	5.4	35,018	34,621	36,498	סך הכל פעילות עסקית
(1.8)	(3.2)	3,223	3,268	3,165	פעילות חוץ לארץ
3.4	7.0	171,341	165,515	177,133	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בין מגזרי פעילות הפיקוחיים למגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

2016 ליום 31 בדצמבר			2016 ליום 30 ביוני			2017 ליום 30 ביוני			סכומים מדווחים
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			(במיליוני שקלים חדשים)
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
1. סיכון אשראי בעייתי									
893	212	681	1,045	160	885	759	183	576	סיכון אשראי פגום
428	-	428	109	-	109	429	-	429	סיכון אשראי נחות
1,610	229	1,381	1,352	225	1,127	1,647	34	1,613	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾
2,931	441	2,490	2,506	385	2,121	2,835	217	2,618	סך הכל סיכון אשראי בעייתי
מזה: חובות שאינם פגומים,									
		958			962			1,010	בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾
		653			851			546	2. נכסים שאינם מבצעים ⁽³⁾

- (1) אשראי מאזני וחץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
 (2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר, בסך של 937 מיליוני שקלים חדשים (ליום 30 ביוני 2016 - 871 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2016 - 853 מיליוני שקלים חדשים).
 (3) נכסים שאינם צוברים ריבית.

לפרטים נוספים ראה ב'אורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

סיכון האשראי של האשראי לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערבויות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל בקבוצת הבנק הסתכם ביום 30 ביוני 2017 ב-232 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 227 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2016, גידול בשיעור של 2.1%.

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני	
2016	2016	2016	2016	2017
מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:				
				מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו ⁽¹⁾
(5.2)	(5.1)	16,688	16,671	15,825
(7.9)	(7.5)	12,461	12,406	11,471
				ערביות לרוכשי דירות התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
7.2	(10.8)	10,651	12,805	11,416
(15.2)	(21.7)	7,559	8,193	6,413
16.0	19.8	5,797	5,611	6,723
10.4	10.4	4,869	4,869	5,373
(14.6)	(9.6)	2,606	2,462	2,225
(31.5)	(53.5)	384	566	263
מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:				
(9.6)	(11.3)	233,901	238,451	211,417
22.4	26.7	3,581	3,460	4,384
14.7	8.1	3,568	3,787	4,093

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ביאור 11 לדוחות הכספיים.
 (2) כולל עסקאות פורווד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן וכן דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך גדלה במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 ב-0.3 מיליארדי שקלים חדשים וגדלה ב-2.1 מיליארדי שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. הגידול ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

30 ביוני 2017				
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות-עלות)	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן ⁽¹⁾
3,245	3,245	77	-	3,322
7,166	7,167	⁽²⁾ 35	⁽²⁾ (36)	7,166
149	149	-	-	149
10,560	10,561	112	(36)	10,637
סך כל ניירות הערך				
30 ביוני 2016				
3,215	3,215	100	-	3,315
4,984	4,972	⁽²⁾ 37	⁽²⁾ (25)	4,984
220	218	⁽³⁾ 2	-	220
8,419	8,405	139	(25)	8,519
סך כל ניירות הערך				
31 בדצמבר 2016				
3,236	3,236	75	-	3,311
6,678	6,724	⁽²⁾ 30	⁽²⁾ (76)	6,678
348	347	⁽³⁾ 1	-	348
10,262	10,307	106	(76)	10,337
סך כל ניירות הערך				

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.
 (2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".
 (3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2016	2016	2016	2016	2017	
אנשים פרטיים:					
2.7	5.5	71,334	69,456	73,263	משקי בית- אחר
5.7	8.7	11,167	10,864	11,804	בנקאות פרטית
3.1	5.9	82,501	80,320	85,067	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:					
16.9	24.8	15,738	14,742	18,394	עסקים קטנים וזעירים
1.2	19.4	7,378	6,254	7,465	עסקים בינוניים
(24.0)	(15.4)	32,101	28,817	24,390	עסקים גדולים
14.2	15.8	35,285	34,814	40,309	גופים מוסדיים
0.1	7.0	90,502	84,627	90,558	סך הכל פעילות עסקית
(3.7)	8.2	5,249	4,674	5,055	פעילות חוץ לארץ
1.4	6.5	178,252	169,621	180,680	סך הכל

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר	30 ביוני		
2016	2016 ⁽¹⁾	2017	
תקרת הפיקדון			
59,606	57,842	60,695	עד 1
38,805	36,890	40,629	מעל 1 עד 10
25,042	23,599	26,528	מעל 10 עד 100
24,120	22,653	25,716	מעל 100 עד 500
30,679	28,637	27,112	מעל 500
178,252	169,621	180,680	סך הכל

(1) סווג מחדש. הסיווג מחדש הינו בגין התאמת חלוקת הפיקדונות לגודל כך שהחלוקה תהיה גם בהתחשב בישות המשפטית העצמאית של מפקידים. בעבר סווגו חלק מהפיקדונות כקבוצת מפקידים אחת, ללא הבחנה זו.

לפרטים נוספים על הרכב פיקדונות הציבור, ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה לסך של כ-1.5 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2016.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה לסך של כ-27.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-27.0 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של 3.0%. ראה גם פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה לסך של כ-13.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-12.7 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2016 וכ-12.4 מיליארדי שקלים חדשים ליום 30 ביוני 2016, גידול של 4.4%- ו-7.2% בהתאמה.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר	30 ביוני	30 ביוני	
2016	2016	2017	
2,239	2,224	2,249	הון מניות ופרמיה ⁽¹⁾
58	68	48	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(76)	(76)	(76)	מניות באוצר
(317)	(111)	(339)	הפסד כולל אחר מצטבר ⁽²⁾⁽³⁾
10,810	10,279	11,394	עודפים ⁽⁴⁾
12,714	12,384	13,276	סך הכל

- (1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה תמצית דוח על השינויים בהון העצמי.
 (2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.
 (3) יתרת הרווח (הפסד) כולל אחר ליום 30 ביוני 2017 וליום 31 בדצמבר 2016 כוללת התאמות בגין הטבות לעובדים. לפרטים בדבר השפעת תוכנית התייעלות שאישר דירקטוריון הבנק ביום 27 בדצמבר 2016, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים לשנת 2016.
 (4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 30 ביוני 2017 הגיע ל-5.65% לעומת 5.52% ליום 31 בדצמבר 2016 ולעומת 5.69% ליום 30 ביוני 2016.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק. ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2. הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבונאי בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים. הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. ביום 30 ביוני 2017 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף. הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת המפקח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן, הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק). כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר.

להלן נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
			הון לצורך חישוב יחס ההון
13,318	12,792	13,920	הון עצמי רובד 1
13,318	12,792	13,920	הון רובד 1
4,888	4,619	4,488	הון רובד 2
18,206	17,411	18,408	סך הכל הון כולל
			יתרות משוקללות של נכסי סיכון
122,605	122,596	127,530	סיכון אשראי
1,184	1,191	1,411	סיכון שוק
8,113	7,851	8,210	סיכון תפעולי
131,902	131,638	137,151	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

יחס הון לרכיבי סיכון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, החל מיום 1 בינואר 2015 מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשוקלל של רכיבי הסיכון בנכסיו המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך ההון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחסים אלה התווספו דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו יושמה בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח הינו 9.87%- ו-13.37% בהתאמה. לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

להלן התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017
10.10	9.72	10.15
13.80	13.23	13.42
9.76	9.52	9.87
13.26	13.02	13.37

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 ביוני 2016		ליום 30 ביוני 2017		
דרישת הון ⁽³⁾	מסוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	מסוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	מסוקללות של נכסי סיכון	קבוצת חשיפה
73	549	79	610	85	637	חובות של ריבונות
85	640	63	482	116	864	חובות של ישויות סקטור ציבורי
101	770	94	724	105	783	חובות של תאגידים בנקאיים
4,657	35,119	5,035	38,673	4,939	36,943	חובות של תאגידים
307	2,312	288	2,210	283	2,113	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
1,748	13,180	1,621	12,453	1,803	13,489	חשיפות קמעונאיות ליחידים
836	6,307	800	6,145	893	6,683	הלוואות לעסקים קטנים
7,770	58,597	7,332	56,311	8,097	60,560	משכנתאות לדיור
596	4,495	574	4,405	638	4,769	נכסים אחרים
16,173	121,969	15,886	122,013	16,959	126,841	סך הכל

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון⁽⁴⁾ CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 30 ביוני 2016		ליום 30 ביוני 2017		
דרישת הון ⁽³⁾	מסוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	מסוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽¹⁾	מסוקללות של נכסי סיכון	סיכון שוק
157	1,184	155	1,191	189	1,411	סיכון CVA בגין נגזרים ⁽⁴⁾
84	636	76	583	92	689	סיכון תפעולי ⁽⁵⁾
1,076	8,113	1,022	7,851	1,097	8,210	סיכון הכל
1,317	9,933	1,253	9,625	1,378	10,310	סך נכסי הסיכון
17,490	131,902	17,139	131,638	18,337	137,151	

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.37% מיתרות נכסי הסיכון.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.02% מיתרות נכסי הסיכון.

(3) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 13.26% מיתרות נכסי הסיכון.

(4) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באזל III.

(5) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

יחס המינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף. הוראה זו מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף, שנקבעו בחודש ינואר 2014. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018. להלן יחס המינוף של הבנק (באחוזים):

2016				2017	
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני
5.23	5.33	5.31	5.27	5.27	5.42

(1) יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 5 אחוזים.

לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים ודוח סיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

ביום 21 בנובמבר 2016, אישר דירקטוריון הבנק תוכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2017 עד 2021 ובמסגרתה החלטה על מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת החל משנת 2017. מדיניות הדיבידנד של הבנק, הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים, דיבידנד בשיעור של 30% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק. הבנק קיבל את אישורה של המפקחת על הבנקים, למתווה של מדיניות הדיבידנד. דירקטוריון הבנק יעקוב אחר הביצוע של התוכנית האסטרטגית החדשה, במטרה לבחון את האפשרות להגדלה של שיעור הדיבידנד שצוין לעיל במדרגה נוספת, החל משנת 2018. זאת בכפוף לקבלת אישורה של המפקחת על הבנקים. מדיניות הדיבידנד הינה בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים ולשמירה על שולי ביטחון נאותים.

להלן תמצית ההחלטות הקודמות שקבע הדירקטוריון לעניין מדיניות חלוקת דיבידנד:

- ביום 28 באפריל 2006 נקבע, כי יחולק בכל שנה דיבידנד בשיעור של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח הנקי מפעולות בלתי רגילות.
- ביום 23 ביולי 2012 נקבע, כי בתקופת תוכנית החומש לשנים 2013-2017 תישמר מדיניות חלוקת הדיבידנד שאימץ לעצמו הבנק.
- ביום 14 באוגוסט 2013 נקבע קו פעולה לפיו עד ליום 31 בדצמבר 2014, יחולק דיבידנד בשיעור של עד 30% מהרווח הנקי השנתי מפעולות רגילות ו-80% מהרווח השנתי מפעולות בלתי רגילות.
- ביום 23 בדצמבר 2014, החליט דירקטוריון הבנק לאשר מדיניות חלוקת דיבידנד לשנים 2015-2016.
- מדיניות הדיבידנד הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים בשנים 2015 ו-2016 (החל מן הרבעון הראשון של שנת 2015) דיבידנד בשיעור של עד 15% מהרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות.
- באותו מועד ובטרם ההחלטה שבתוקף מיום 21 בנובמבר 2016, כאמור לעיל, הוחלט כי בשנת 2017 מדיניות הדיבידנד תמשיך ותהא, חלוקה, בכל שנה של 40% מהרווח הנקי מפעולות רגילות ו-80% מפעולות בלתי רגילות.

חלוקת דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2015 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה (אגורות)	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
18 במאי 2015	14 ביוני 2015	15.84	36.6
16 באוגוסט 2015	17 בספטמבר 2015	21.35	49.5
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2015			
24 בפברואר 2016	21 במרץ 2016	15.52	36.0
18 במאי 2016	21 ביוני 2016	18.62	43.2
10 באוגוסט 2016	11 בספטמבר 2016	21.99	51.0
14 בנובמבר 2016	12 בדצמבר 2016	24.12	56.0
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2016			
20 במרץ 2017	26 באפריל 2017	17.12	39.8
15 במאי 2017	20 ביוני 2017	41.45	96.3

הכרזה על דיבידנד בגין רווחי הרבעון השני של שנת 2017

ביום 28 באוגוסט 2017 החליט דירקטוריון הבנק לחלק דיבידנד בסכום של 120 מיליוני שקלים חדשים, 30% מרווחי הרבעון השני של שנת 2017, זאת בהתאם למדיניות הדיבידנד המעודכנת כאמור לעיל.
 סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 516.3% מההון המונפק, דהיינו 51.63 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 10 בספטמבר 2017 ויום התשלום הינו 26 בספטמבר 2017. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירים של הבנק.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול/ואו משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 ביוני	31 בדצמבר	30 ביוני		
2016	2016	2016	2016	2017	
3.0	5.9	217,310	211,431	223,871	ניירות ערך ⁽¹⁾
1.0	2.2	75,515	74,564	76,240	נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול
5.7	11.4	71,564	67,869	75,614	נכסים בנאמנות קבוצת הבנק
17.6	16.4	13,896	14,045	16,343	נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול
2.1	6.0	11,055	10,644	11,285	נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק. העלייה נובעת מגידול בהיקפי הפעילות של לקוחות (קיימים וחדשים).

(2) לרבות:
 - יתרות אשראי המגובות בפקידונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה ממרווח או מעמלות.
 - הלוואות אחרות בניהול הבנק לרבות, הלוואות לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות

ביום 3 בנובמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים תיקון להוראות הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים. בהתאם להוראה, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה וברת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השיוך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

להלן מגזרי הפעילות הפיקוחיים והגדרה תמציתית שלהם:

משקי בית - אנשים פרטיים, למעט לקוחות בנקאות פרטית כאמור להלן.

בנקאות פרטית - אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק עולה על 3 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים זעירים וקטנים - עסקים בעלי מחזור פעילות עד 50 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים בינוניים - עסקים בעלי מחזור פעילות מעל 50 מיליוני שקלים חדשים ומתחת ל-250 מיליוני שקלים חדשים.

עסקים גדולים - עסקים בעלי מחזור פעילות מעל 250 מיליוני שקלים חדשים.

גופים מוסדיים - לרבות ובעיקר קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

ניהול פיננסי - כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות.

פעילות חוץ לארץ - מוצגת בנפרד מהפעילות בישראל בחלוקה לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שיוך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה. לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט לעיל.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות. יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השיוך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשיוך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת המפקח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון וההנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

- הגדרה פיקוחית של המגזר.
- הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל ("גישת ההנהלה").
- תוצאות כספיות של המגזר ("גישה הפיקוחית").

לפרטים בדבר העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות במערכת ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

לפרטים ולתיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות השנתיים לשנת 2016.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)		
מחצית ראשונה		מחצית ראשונה		
2016	2017	2016	2017	
אנשים פרטיים:				
270	37.5	230	36.5	משקי בית- הלוואות לדיור
8	1.1	11	1.7	משקי בית- אחר
5	0.7	6	1.0	בנקאות פרטית
283	39.3	247	39.1	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:				
128	17.8	120	19.0	עסקים קטנים וזעירים
65	9.0	48	7.6	עסקים בינוניים
164	22.8	173	27.4	עסקים גדולים
15	2.1	7	1.1	גופים מוסדיים
372	51.6	348	55.2	סך הכל פעילות עסקית
27	3.7	(3)	-	ניהול פיננסי
682	94.6	592	94.3	סך הכל פעילות בישראל
39	5.4	36	5.7	פעילות חוץ לארץ
721	100.0	628	100.0	סך הכל

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ואחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 2.5 מיליון שקלים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2016			2017			
במיליוני שקלים חדשים						
הלוואות לדיור	אחר	סך הכל	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל	
רווח ורווחיות						
1,045	527	518	1,217	623	594	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
336	74	262	340	76	264	עמלות והכנסות אחרות
1,381	601	780	1,557	699	858	סך ההכנסות
37	1	36	72	12	60	הוצאות בגין הפסדי אשראי
919	227	692	1,018	263	755	הוצאות תפעוליות אחרות
425	373	52	467	424	43	רווח לפני הפרשה למיסים
163	143	20	170	154	16	הפרשה למיסים
262	230	32	297	270	27	רווח לאחר מיסים
רווח נקי :						
(21)	-	(21)	(19)	-	(19)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
241	230	11	278	270	8	המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן - סעיפים עיקריים:						
128,307	110,626	17,681	138,239	118,212	20,027	אשראי לציבור (יתרת סוף)
127,540	110,007	17,533	137,382	117,585	19,797	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
69,456	-	69,456	73,263	-	73,263	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
125,579	108,233	17,346	135,768	116,594	19,174	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
67,842	-	67,842	72,448	-	72,448	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
75,098	59,655	15,443	81,178	64,162	17,016	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:						
877	512	365	1,003	601	402	מרווח מפעילות מתן אשראי
153	-	153	190	-	190	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
15	15	-	24	22	2	אחר
1,045	527	518	1,217	623	594	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב- 278 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 241 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תרומת הלוואות לדיור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים) במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב- 270 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 230 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. סך הכל הכנסות הריבית נטו, הסתכמו ב-623 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 527 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-18.2% הנובע מעלייה בהיקף ובמרווח האשראי.

בתקופה הנוכחית נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסכום של 12 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה להפרשה של 1 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההפרשה להפסדי אשראי לפי עומק הפיגור הושפעה במחצית הראשונה של שנת 2016 מהחזרי פיגורים משמעותיים של לקוחות. בסעיף העמלות וההכנסות אחרות חלה עלייה של כ-2 מיליוני שקלים חדשים.

הוצאות התפעוליות הסתכמו ב-263 מיליוני שקלים חדשים לעומת 227 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-15.9%, לעומת שיעור גידול של 16.3% בסך ההכנסות. תרומת יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדיר) במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-8 מיליוני שקלים חדשים, בהשוואה ל-11 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של 3 מיליוני שקלים חדשים, בעיקר בגלל גידול בהפרשה הקבוצתית לאנשים פרטיים. בסעיף הכנסות הריבית נטו, נרשמה עלייה של כ-76 מיליוני שקלים חדשים. העלייה מיוחסת לגידול במרווח מפעילות מתן אשראי, וכן לגידול במרווח מפעילות קבלת פיקדונות כתוצאה מעלייה בהיקפי האשראי ועלייה בהיקפי הפיקדונות. בעמלות וההכנסות האחרות חלה עלייה של 2 מיליוני שקלים חדשים. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי חל גידול של 24 מיליוני שקלים חדשים. לאור מאפייני הסיכון במגזר, מגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים, וזאת בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים. בנוסף, הגידול בשיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי נובע גם מהשפעות חקיקה, המצמצמות את היקף החזרי החוב מלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים. לפרטים נוספים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים, ראה בפרק הסיכונים להלן ניתוח מפורט של התפתחות הסיכון.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-755 מיליוני שקלים חדשים לעומת 692 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-9.1%, הנובע בעיקר מהטמעת מערכת ליבה בנקאית חדשה בבנק יב החל מיום 1 בינואר 2017, כאשר בחלקן, הוצאות אלה הינן חד פעמיות. כמו כן, גדלו המשכורות וההוצאות הנלוות. ראה גם בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני						
2016			2017			
במיליוני שקלים חדשים						
אחר	הלוואות לדיר	סך הכל	אחר	הלוואות לדיר	סך הכל	
רווח ורווחיות						
300	318	618	262	270	532	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
130	39	169	130	37	167	עמלות והכנסות אחרות
430	357	787	392	307	699	סך ההכנסות
36	12	48	24	10	34	הוצאות בגין הפסדי אשראי
378	134	512	355	113	468	הוצאות תפעוליות אחרות
16	211	227	13	184	197	רווח לפני הפרשה למיסים
6	76	82	4	67	71	הפרשה למיסים
10	135	145	9	117	126	רווח לאחר מיסים
רווח נקי :						
(10)	-	(10)	(13)	-	(13)	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	135	135	(4)	117	113	המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן - סעיפים עיקריים:						
20,027	118,212	138,239	17,681	110,626	128,307	אשראי לציבור (יתרת סוף)
19,797	117,585	137,382	17,533	110,007	127,540	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
73,263	-	73,263	69,456	-	69,456	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
19,594	117,523	137,117	17,484	109,497	126,981	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
72,972	-	72,972	68,488	-	68,488	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
17,078	64,619	81,697	15,618	60,101	75,719	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:						
203	304	507	190	260	450	מרווח מפעילות מתן אשראי
97	-	97	72	-	72	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	14	14	-	10	10	אחר
300	318	618	262	270	532	סך הכל הכנסות ריבית נטו

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 2.5 מיליון שקלים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליון שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
במיליון שקלים חדשים				
רווח ורווחחיות				
14	15	25	29	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
3	3	7	5	עמלות והכנסות אחרות
17	18	32	34	סך ההכנסות
-	1	-	1	הוצאות בגין הפסדי אשראי
12	13	23	25	הוצאות תפעוליות אחרות
5	4	9	8	רווח לפני הפרשה למיסים
2	1	3	3	הפרשה למיסים
3	3	6	5	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
87	91	87	91	אשראי לציבור (יתרת סוף)
86	88	86	88	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
10,864	11,804	10,864	11,804	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
72	70	69	71	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
10,617	11,232	10,485	11,152	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
23	32	26	30	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
1	-	1	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
13	15	24	29	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	-	-	אחר
14	15	25	29	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-5 מיליון שקלים חדשים, לעומת 6 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הכנסות הריבית נטו גדלו ב-4 מיליון שקלים חדשים, כתוצאה מגידול בהיקף פיקדונות הציבור. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל קיטון של כ-2 מיליון שקלים חדשים.

ביתר הסעיפים לא חלו שינויים מהותיים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על מגזר זה, ראה ביאור 12.g. לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נכסים נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משויכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
191	215	380	420	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
79	79	156	159	עמלות והכנסות אחרות
270	294	536	579	סך ההכנסות
39	38	63	70	הוצאות בגין הפסדי אשראי
145	158	278	308	הוצאות תפעוליות אחרות
86	98	195	201	רווח לפני הפרשה למיסים
31	35	75	73	הפרשה למיסים
55	63	120	128	רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
14,811	16,456	14,811	16,456	אשראי לציבור (יתרת סוף)
14,551	16,169	14,551	16,169	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
14,742	18,394	14,742	18,394	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
14,703	15,894	14,586	15,625	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
14,496	18,606	14,149	17,814	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
13,314	14,747	12,930	14,486	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
173	195	347	379	מרווח מפעילות מתן אשראי
13	18	25	36	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
5	2	8	5	אחר
191	215	380	420	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-128 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 120 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-420 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 380 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 10.5% הנובע בעיקר מגידול בהיקפי הפעילות באשראי ובפיקדונות.

העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-159 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 156 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 1.9%.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-70 מיליוני שקלים חדשים לעומת 63 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול הנובע מעלייה בהיקף האשראי לציבור.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-308 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 278 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 30 מיליוני שקלים חדשים, התואם את היקפי הגידול בפעילות העסקית.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- מגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה כולל עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות מעל 6 מיליוני שקלים חדשים ועד 25 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שלקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים מסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, לקוחות עסקיים אשר שייכים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם נמוך מ-250 מיליוני שקלים משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות				
47	54	90	102	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
17	20	32	35	עמלות והכנסות אחרות
64	74	122	137	סך ההכנסות
-	(11)	(2)	(14)	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
26	26	46	49	הוצאות תפעוליות אחרות
38	59	78	102	רווח לפני הפרשה למיסים
14	21	30	37	הפרשה למיסים
24	38	48	65	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
4,797	5,694	4,797	5,694	אשראי לציבור (יתרת סוף)
4,720	5,615	4,720	5,615	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
6,254	7,465	6,254	7,465	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
4,862	5,384	4,826	5,152	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
6,149	6,750	6,075	6,909	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
6,288	6,261	6,221	6,147	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
41	42	79	82	מרווח מפעילות מתן אשראי
5	7	10	13	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
1	5	1	7	אחר
47	54	90	102	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-65 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 48 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

בסעיף הכנסות הריבית נטו חל גידול של כ-12 מיליוני שקלים חדשים המיוחס בעיקר לעלייה בהיקפי האשראי והפיקדונות. בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל גידול של 3 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הקטנת הפרשה של כ-14 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הפרשה של 2 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

השינויים בהפרשה מיוחסים להשפעת הגבייה ממספר לקוחות בודדים שנמחקו בעבר.

ההוצאות התפעוליות הסתכמו ב-49 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 46 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-3 מיליוני שקלים חדשים, התואם את היקפי הגידול בפעילות העסקית.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- מגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה כולל עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליוני שקלים חדשים ובהיקף חבות מעל 25 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שלקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליוני שקלים מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	במיליוני שקלים חדשים
רווח ורווחיות				
119	119	227	231	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
44	32	86	68	עמלות והכנסות אחרות
163	151	313	299	סך ההכנסות
(9)	(32)	(37)	(30)	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
34	37	69	72	הוצאות תפעוליות אחרות
138	146	281	257	רווח לפני הפרשה למיסים
50	53	108	93	הפרשה למיסים
88	93	173	164	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
14,142	13,303	14,142	13,303	אשראי לציבור (יתרת סוף)
13,906	13,129	13,906	13,129	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
28,817	24,390	28,817	24,390	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
14,532	14,184	14,330	14,458	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
28,799	28,237	28,067	28,588	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
23,646	21,058	24,298	20,976	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
98	102	192	197	מרווח מפעילות מתן אשראי
15	14	29	29	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
6	3	6	5	אחר
119	119	227	231	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-164 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 173 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

סך הכל הכנסות הריבית, נטו הסתכמו ב-231 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 227 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, זאת כתוצאה מעליית המרווח מפעילות מתן אשראי.

העמלות וההכנסות האחרות הושפעו מירידה בהכנסות מעמלות ערבויות חוק מכר בעקבות רכישת פוליסת ביטוח לערבויות מסוג זה.

סעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי הושפע מגביית סכומים משמעותיים מלקוחות שנמחקו בעבר ובנוסף מההפרשה הקבוצתית. לפרטים נוספים בדבר הנחיות המפקח על הבנקים, ראה ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

בהוצאות התפעוליות לא חלו שינויים מהותיים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, תעודות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות				
24	30	48	54	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
1	-	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
13	13	33	27	עמלות והכנסות אחרות
38	43	82	81	סך ההכנסות
(3)	(4)	3	(10)	הוצאות (הקטנת הוצאות) בגין הפסדי אשראי
37	32	68	67	הוצאות תפעוליות אחרות
4	15	11	24	רווח לפני הפרשה למיסים
1	5	4	9	הפרשה למיסים
3	10	7	15	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
1,474	1,616	1,474	1,616	אשראי לציבור (יתרת סוף)
1,444	1,585	1,444	1,585	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
34,814	40,309	34,814	40,309	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
1,032	1,529	1,278	1,570	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
34,594	38,178	34,252	37,618	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,541	2,459	2,643	2,431	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
10	9	19	17	מרווח מפעילות מתן אשראי
14	21	29	36	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	-	-	1	אחר
24	30	48	54	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-15 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 7 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-54 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 48 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-6 מיליוני שקלים חדשים המיוחס בעיקר לעלייה בהיקף הפיקדונות.

בסעיף עמלות והכנסות אחרות חל קיטון של 6 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי נרשמה הקטנת הוצאות של 10 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 3 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, כאשר השינוי מיוחס להשפעת הפרשה קבוצתית במגזר זה.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשיית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך.

ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באיגרות חוב זמינות למכירה ובאיגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ.

השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים. פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
				במיליוני שקלים חדשים
רווח ורווחיות				
45	85	(116)	72	סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
69	19	131	16	הכנסות מימון שאינן מריבית
33	40	152	81	עמלות והכנסות אחרות
147	144	167	169	סך ההכנסות
-	1	(1)	-	הקטנת הוצאות בגין הפסדי אשראי
95	83	173	126	הוצאות תפעוליות אחרות
52	60	(5)	43	רווח לפני הפרשה למיסים
19	23	(2)	16	הפרשה למיסים
33	37	(3)	27	רווח לאחר מיסים
-	1	-	-	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
33	38	(3)	27	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
33	38	(3)	27	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
5,342	5,686	5,353	5,549	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
-	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
-	-	-	-	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
45	85	(116)	72	אחר
45	85	(116)	72	סך הכל הוצאות ריבית נטו

תרומת מגזר הניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ברווח של 27 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסד של 3 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

תוצאות הפעילות המימונית (הכנסות ריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית) גדלו ב-73 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מהשפעות מדד המחירים לצרכן. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר.

סך העמלות וההכנסות האחרות הסתכמו ב-81 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הכנסות מעמלות ואחרות בסכום של כ-152 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. בתקופה המקבילה אשתקד נכללו רווחי הון לפני מס ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף בסך של 78 מיליוני שקלים חדשים.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על מגזר זה, ראה ביאור 12.g. לדוחות הכספיים.

פעילות חוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות				
42	37	75	75	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
(1)	2	4	4	הכנסות מימון שאין מריבית
7	9	15	19	עמלות והכנסות אחרות
48	48	94	98	סך ההכנסות
(4)	1	(3)	2	הוצאות בגין הפסדי אשראי
19	16	39	35	הוצאות תפעוליות אחרות
33	31	58	61	רווח לפני הפרשה למיסים
12	11	22	22	הפרשה למיסים
21	20	36	39	רווח נקי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
3,296	3,194	3,296	3,194	אשראי לציבור (יתרת סוף)
3,268	3,165	3,268	3,165	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
4,674	5,055	4,674	5,055	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
3,242	2,978	3,140	3,029	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
4,755	4,876	4,589	5,114	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
3,672	3,526	3,623	3,481	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
22	20	42	46	מרווח מפעילות מתן אשראי
2	3	6	6	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
18	14	27	23	אחר
42	37	75	75	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-39 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 36 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

הכנסות הריבית נטו הסתכמו ב-75 מיליוני שקלים חדשים בדומה לתקופה המקבילה אשתקד.

ההכנסות מעמלות בפעילות השוטפת גדלו ב-4 מיליוני שקלים חדשים. בתקופה הנוכחית נרשמה הפרשה להפסדי אשראי בהיקף של כ-2 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הקטנת הפרשה בסכום של כ-3 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

בהוצאות התפעוליות חל קיטון של כ-4 מיליוני שקלים חדשים בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר השפעת ייחוס הוצאות הנוגעות לחקירת משרד המשפטים האמריקאי על תוצאות הפעילות בחוץ לארץ, ראה ביאור 12ג. לדוחות הכספיים.

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות הגיעה במחצית הראשונה של שנת 2017 ל-52 מיליון שקלים חדשים, לעומת 66 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו. ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-68 מיליון שקלים חדשים, לעומת 67 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: בנק יהב)

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. תרומת בנק יהב לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה ב-19 מיליון שקלים חדשים, לעומת כ-21 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב בחישוב שנתי, הגיעה במחצית הראשונה של שנת 2017 ל-6.1%, לעומת תשואה של 7.3% בתקופה המקבילה אשתקד. סך המאזן של בנק יהב ליום 30 ביוני 2017 הסתכם ב-24,166 מיליון שקלים חדשים, לעומת 23,854 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של 312 מיליון שקלים חדשים (1.3%). יתרת האשראי לציבור נטו ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-9,149 מיליון שקלים חדשים, לעומת 8,931 מיליון שקלים חדשים בסוף שנת 2016, גידול של 218 מיליון שקלים חדשים (2.4%). יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-20,560 מיליון שקלים חדשים, לעומת 20,273 מיליון שקלים חדשים בסוף שנת 2016, גידול של 287 מיליון שקלים חדשים (1.4%).

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: טפחות ביטוח)

טפחות ביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. תרומתה של טפחות ביטוח לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 (בניכוי הכנסות המימון נטו מעודפי המזומנים של החברה) הסתכמה ב-27 מיליון שקלים חדשים, לעומת 23 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הגיעה במחצית הראשונה של שנת 2017 ל-8.2% בדומה לתשואה לתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-13 מיליון שקלים חדשים נטו, לעומת 11 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. מזה סך של 6 מיליון שקלים חדשים (לעומת 5 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד) מפעילות נאמנות במסגרת החברה הבת, מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד

יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. הבנק בשוויץ מוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V.(Netherlands) ("מזרחי החזקות בינלאומיות"), הרשומה בהולנד.

הרווח הנקי של בנק המזרחי שוויץ הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-0.3 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 0.4 מיליון פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד. סך המאזן של בנק המזרחי שוויץ ליום 30 ביוני 2017 הסתכם ב-176 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 193 מיליון פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016.

יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-72 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 69 מיליון פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016. יתרת הפיקדונות בבנקים ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-100 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 121 מיליון פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016. יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה ב-113 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 131 מיליון פרנקים שוויצרים בסוף שנת 2016.

נתונים אלה אינם כוללים סעיפים חוץ מאזניים, כגון פיקדונות בנאמנות (FIDUCIARY) ותיקי ניירות ערך של לקוחות, המהווים מרכיבים עיקריים בפעילותו העסקית של הבנק בשוויץ.

לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית, הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב-4 לדוחות הכספיים.

השקעות בתאגידים ריאליים

הבנק מנהל השקעות נוסטרו בתאגידים ריאליים. מניות התאגידים הריאליים שבהן השקיע הבנק כאמור, מוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. 2.3% מההשקעות הן סחירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשווי המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

השקעות הבנק בתאגידים ריאליים הסתכמו ליום 30 ביוני 2017 ב-93 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 103 ו-101 מיליוני שקלים חדשים ליום 30 ביוני 2016 וליום 31 בדצמבר 2016 בהתאמה.

רווחי הבנק נטו מההשקעות בתאגידים ריאליים, לאחר הפרשה לירידת ערך, הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2017 ב-6 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 3 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

סקירת הסיכונים

פרק זה כולל סקירה תמציתית וניתוח ההתפתחויות של הסיכונים העיקריים שהבנק נחשף אליהם. ככל שנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירת הסיכונים שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2016. דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB), מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, ביניהם - סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונזילות, סיכונים אשראי, סיכונים תפעוליים וסיכונים ציוד. מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה. פרופיל הסיכון של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2017 היוו נמוך. במהלך הרבעון השני של שנת 2017, לא נרשמו חריגות מתיאבון הסיכון שקבע דירקטוריון הבנק לסיכונים השונים. מדדי הסיכון נמצאים במרחקים סבירים, מהמגבלות שנקבעו ובהלימה למתווה התכנית האסטרטגית ותכניות העבודה השוטפות. היחסים הפיננסיים העיקריים ומדדי הרווחיות מצביעים על יציבות לרווח והון הבנק. לבנק כריות הון מספקות לצורך עמידה ביעדי ההון שלו הן במצב עסקים רגיל והן במצבי קיצון. לפרטים בדבר התפתחויות ביחסי עבודה, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

תיאור הסיכונים

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל.

סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידים הבנקאיים. בבנק מוטה סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאי ובפרט האשראי לדיור, פעילות המאופיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. בהתאם לעקרונות התוכנית האסטרטגית החמש שנתית, פועל הבנק לשמירה על מעמדו כמוביל בתחום הקמעונאי וכן להגברת המיקוד והרחבת הפעילות במגזריים העסקיים. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים מתקדמים. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן.

הוראת המפקח בדבר תוספת הון בשיעור של 1% מתיק המשכנתאות, אשר הגדילה את יעדי ההון בהדרגה מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017, השפיעה על הבנק באופן מהותי יותר ביחס לשאר הבנקים במערכת. הבנק השלים יישום הוראה זו ונמצא החל מסוף שנת 2016 ביעדי ההון הנדרשים ובתוספת של שולי ביטחון.

בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בהיקפים משמעותיים ולזמן ארוך.

בסוף שנת 2016 הסתיימה תקופת המעבר ליישום יחס כיסוי נזילות מזערי (LCR) בשיעור של 100%. הבנק נמצא החל מסוף שנת 2016 ביחסי נזילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב.

חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום ההשקעות נוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנזילות, בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי.

ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצימות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיים המידע וסיכונים אבטחת המידע והסייבר.

הקבוצה הבנקאית חשופה להשפעות שינויים רגולטוריים ושינויים מאקרו כלכליים בארץ ובעולם על פעילותה העסקית, בהתאם למתווה התוכנית האסטרטגית. הבנק בוחן, מנטר ונערך להשפעות אלה במסגרת פעילותו השוטפת ואומד את הסיכון גם תחת תרחישי קיצון.

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל II, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף.

דירקטוריון הבנק והועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל קביעת תיאבון הסיכון ופיקוח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתיאבון הסיכון שקבע.

הנהלת הבנק מחויבת לניהול שוטף של הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה.

לבנק תהליך מוסדר למיפוי זיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, המבוסס במונחי ההון של הבנק. עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופוי, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניהול והמעורר של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

תיאור תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כפונקציה של הון עצמי רובד 1 של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל וכן, למצב קיצון, וזאת בהסתמך על תוצאות מבחני המצוקה השונים שעורך הבנק. בכל שנה, מאותגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, ההנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתכניות העבודה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית, לפרופיל הסיכון ולתוצאות תהליך הערכת ניהול הסיכונים האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים וכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבע.

מבחני מצוקה

מבחני המצוקה בבנק משמשים להערכת החשיפה לסיכונים הנוכחית ובראייה צופה פני עתיד המניחה אי וודאות. מבחני המצוקה מהווים כלי משלים למודלים לצורך הערכת הסיכונים. לבנק מגוון מתודולוגיות חישוב לביצוע מבחני מצוקה. השימושים העיקריים של מבחני המצוקה והעקרונות לקביעתם מעוגנים במסמך המדיניות לניהול הסיכונים. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות מבחני המצוקה במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך זה בוחן האם לבנק די הון על מנת לעמוד בתוכנית האסטרטגית, המאותגרת על ידי שורה של מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. מבחני מצוקה אלה פוגעים ברווחיות הבנק על ידי גרימת הפסדים פוטנציאליים לסיכונים המהותיים לפעילותו: אשראי, ריכוזיות אשראי, שוק, ריבית בתיק הבנקאי, תפעולי לרבות אבטחת מידע וסייבר ועוד. דגש רב ניתן במבחני המצוקה על תיק המשכנתאות של הבנק ופעילות האשראי העסקית שלו, פוטנציאל הפגיעה של אירועי אבטחת מידע וסייבר, אירועי כשל תפעוליים ועוד. תוצאות תכנון ההון של הבנק, כפי שעלו מתהליך ה-ICAAP לשנת 2016 מלמדות כי לבנק יש מספיק הון כדי לעמוד ביעדי התוכנית האסטרטגית שלו, גם לנוכח מבחני מצוקה בדרגות חומרה שונות. כמו כן, מבצע הבנק תרחיש קיצון אחיד, שהינו מבחן מצוקה המתבסס על תנאי מאקרו הנקבעים על ידי בנק ישראל למערכת הבנקאית. תוצאות התרחיש האחיד תומכות בתוצאות מבחני המצוקה השונים של הבנק, ומלמדות כי פוטנציאל הפגיעה בביצועי הבנק, תחת תרחיש שכזה, הינו נמוך יחסית להון הבנק והרווח השנתי שלו.

מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, הנדון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון הבנק, מציג מבט נרחב על הסיכונים השונים של הבנק, תוך שהוא מדגיש את מצב פרופיל הסיכון, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע בכל מסמכי המדיניות. בכך, מחזק ומשלים המסמך את המבט הניתן על פרופיל הסיכון במסגרת מסמך ה-ICAAP השנתי של הבנק, כאמור לעיל.

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון ⁽¹⁾	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון מחירי מניות	נמוכה	
סיכון נזילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי - עסקי	נמוכה	מנהל כללי

(1) ההערכה של השפעתם של גורמי הסיכון לעיל מביאה בחשבון את הסיכונים הנוגעים לחקירת משרד המשפטים בארצות הברית, כמו גם את כלל פעילות הבנק להגנה על עמדתו בקשר עם החקירה. לפרטים בדבר חקירת משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ולפרטים בדבר בקשה לאישור תובענה נגזרת ובקשה לאישור תובענה ייצוגית בהקשר זה, ראה ביאורים 10 ב.2, ח, 10 ב.3 א ו-10 ב.4 לדוחות הכספיים.

(2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת. הערכות אלה, על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל כיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בתאום עם תהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון, סיכון השוק והריבית, סיכון הנדל"ת, סיכונים ציות ועוד.

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי, נותרה במחצית הראשונה של שנת 2017 ברמה נמוכה-בינונית, כאשר רמת הסיכון בתיק ההלוואות לדיור היא נמוכה. בהפרשה השוטפת בתיק זה נרשמה במחצית הראשונה זה הכנסה ושיעור החוב הבעייתי במגמת ירידה מתמדת.

ביום 6 ביולי 2017 שלח הפיקוח על הבנקים מכתב לבנק ולכלל המערכת הבנקאית ובו בקשה לביצוע ניתוח סיכונים לאשראי לענף "מסחר בכלי רכב" ולאשראי הצרכני לרכישת רכב באמצעות תרחישי קיצון שונים. בהתאם לתוצאות נדרש הבנק לבחון את התאמת הפעילות העסקית והבקורות הנלוות לה. הבנק בוחן את ההנחיות.

ניתוח ההתפתחות באיכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) במיליוני שקלים חדשים. נכון ליום 30 ביוני 2017 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל. לפרטים נוספים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 30 ביוני 2017 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי כולל
1.	בינוי ונדל"ן	118	659	777
2.	בינוי ונדל"ן	272	359	631
3.	בינוי ונדל"ן	15	591	606
4.	תחבורה ואחסנה	602	-	602
5.	בינוי ונדל"ן	122	472	594
6.	בינוי ונדל"ן	130	464	594

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

1. אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
 - אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
 - אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מומנה על ידי התאגיד הבנקאי.
- "עסקה הונית":** עסקה שמטרתה אחת מהבאות:
- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
 - רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
 - חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.
- עסקה הונית לענין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

2. מימון לחברות ממונפות - הינו מתן אשראי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית, בפורום מימון ממונף בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

החל מיום 1 בינואר 2016 נכנסו לתוקף עדכונים בנושא מגבלות על מימון עסקאות הוניות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 323 וכן הוראת ניהול בנקאי תקין 327 בנושא ניהול הלוואות ממונפות. הוראות אלה מגדירות את מסגרת הסיכונים הכוללת להלוואות ממונפות.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017			
הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ מאזני	אשראי חוץ מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ מאזני	סיכון	ענף משק של הנרכשת
הפסדי אשראי	אשראי כולל	15	81	הפסדי אשראי	אשראי כולל	102	הפסדי אשראי	אשראי כולל	-	-	-
-	96	-	-	-	102	-	-	-	-	-	מסחר
-	96	-	-	-	102	-	-	-	-	-	סך הכל

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

		31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017			
הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ מאזני	אשראי חוץ מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ מאזני	הפרשה פרטנית	סיכון	אשראי חוץ מאזני	סיכון	ענף משק של הלווה
הפסדי אשראי	אשראי כולל	274	210	הפסדי אשראי	אשראי כולל	263	הפסדי אשראי	אשראי כולל	-	-	בינוי ונדל"ן
-	274	-	64	-	263	190	-	-	-	-	מסחר
-	565	-	404	-	119	63	-	402	22	380	שירותים פיננסיים
-	309	-	309	-	-	-	-	309	-	309	מידע ותקשורת
-	95	95	-	-	149	95	54	232	90	142	סך הכל
-	1,243	466	777	-	531	348	183	943	112	831	

התפתחויות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל		
31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017
סיכון אשראי בעייתי		
893	1,045	759
428	109	429
853	871	937
757	481	710
2,931	2,506	2,835
סך הכל סיכון אשראי בעייתי		

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
0.4	0.5	0.3	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי לציבור
1.2	1.5	1.0	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור
2.8	2.2	2.8	שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור
0.5	0.5	0.5	שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾⁽²⁾
1.3	1.0	1.2	שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור

(1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,559	1	1,558	216	612	730	יתרת הפרשה ליום 31 במרץ 2017
42	1	41	36	12	(7)	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(149)	-	(149)	(29)	(3)	(117)	מחיקות חשבונאיות
103	-	103	14	-	89	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(46)	-	(46)	(15)	(3)	(28)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,555	2	1,553	237	621	695	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2017

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,466	2	1,464	191	603	670	יתרת הפרשה ליום 31 במרץ 2016
57	-	57	23	10	24	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(76)	-	(76)	(30)	(2)	(44)	מחיקות חשבונאיות
40	-	40	15	-	25	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(36)	-	(36)	(15)	(2)	(19)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,487	2	1,485	199	611	675	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2016

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,549	2	1,547	208	615	724	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2016
91	-	91	60	12	19	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(219)	-	(219)	(59)	(6)	(154)	מחיקות חשבונאיות
134	-	134	28	-	106	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(85)	-	(85)	(31)	(6)	(48)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,555	2	1,553	237	621	695	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2017

בנקים		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
סך הכל	וממשלות					
1,509	3	1,506	195	614	697	יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2015
60	(1)	61	36	1	24	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(160)	-	(160)	(63)	(4)	(93)	מחיקות חשבונאיות
78	-	78	31	-	47	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(82)	-	(82)	(32)	(4)	(46)	מחיקות חשבונאיות נטו
1,487	2	1,485	199	611	675	יתרת הפרשה ליום 30 ביוני 2016

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
0.9	0.9	0.9	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.7	0.7	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.1	0.1	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.1	0.1	0.1	שיעור הוצאות הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
0.3	0.2	0.3	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור ⁽¹⁾
0.1	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) השיעור בגין הלוואות לדיור הינו זניח.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)⁽¹⁾

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2017-2021. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים. מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי תקין והתאמת האשראי לצרכי הלקוח וליכולת החזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל תבניותיו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס על ההיכרות עם הלקוח וניסיון העבודה המצטבר עמו. הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של הוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצוץ מגוונים ובהם מבחני קיצוץ בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעורי האבטלה ועלייה ברמת הריבית.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 30 ביוני 2016	ליום 30 ביוני 2017	
			חובות⁽¹⁾
5,553	5,464	5,578	חשבונות עובר ושב וכרטיסי אשראי
1,883	1,758	2,085	הלוואות לרכב ⁽²⁾
10,477	9,266	11,207	הלוואות ואשראי אחר
17,913	16,488	18,870	סך הכל חובות (אשראי מאזני)
			מסגרות לא מנוצלות, ערבביות והתחייבויות אחרות
10,097	10,807	9,051	מסגרות עובר ושב וכרטיסי אשראי לא מנוצלות
195	187	204	ערבביות
61	101	39	התחייבויות אחרות
10,353	11,095	9,294	סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערבביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
28,266	27,583	28,164	סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
			מזה:
1,920	1,429	2,186	חלק הלוואות שסכומן לפירעון הינו בתקופה שמעל 5 שנים ⁽²⁾
1,198	1,015	1,258	אשראי מאזני מעל 300 אלפי שקלים חדשים
			תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽³⁾
3,442	3,318	3,475	תיק נכסים פיננסיים
1,200	925	1,194	בטוחות אחרות ⁽⁴⁾
4,642	4,243	4,669	סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

- (1) כהגדרתו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.
- (2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בהן החזר ההלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.
- (3) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חבות הלקוח, בלבד.
- (4) הביטחונות הינם לאחר מקדם ביטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי.
- (5) ביום 6 ביולי 2017 שלח הפיקוח על הבנקים מכתב לבנק ולכלל המערכת הבנקאית ובו בקשה לביצוע ניתוח סיכונים לאשראי לענף "מסחר בכלי רכב" ולאשראי הצרכני לרכישת רכב באמצעות תרחישי קיצוץ שונים. בהתאם לתוצאות נדרש הבנק לבחון את התאמת הפעילות העסקית והבקורות הנלוות לה. הבנק בוחן את ההנחיות.

להלן פרטים על סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 30 ביוני 2016			ליום 30 ביוני 2017		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
חולל	מאזני	חוץ מאזני	חולל	מאזני	חוץ מאזני	חולל	מאזני	חוץ מאזני
186	3	183	176	3	173	220	3	217
0.66%	0.03%	1.02%	0.64%	0.03%	1.05%	0.78%	0.03%	1.14%

(1) אשראי מאזני וחוץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לווים.
 (2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני ⁽¹⁾
2016	2016
0.51%	0.44%

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים 0.61%

(1) מחושב על בסיס שנתי.

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך חובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדל בשיעור של 15% לעומת 30 ביוני 2016 ובשיעור של 6% לעומת 31 בדצמבר 2016, בעיקר עקב גידול בהלוואות ואשראי אחר.
- לא חלו שינויים מהותיים בהתפלגות החובות לאנשים פרטיים במחצית הראשונה של שנת 2017.

ליום 30 ביוני 2017:

- חשבונות עובר ושב וכרטיסי אשראי - 30%
- הלוואות לרכב - 11%
- הלוואות ואשראי אחר - 59%
- כנגד 25% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 30 ביוני 2017, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (שיעורים דומים ליום 30 ביוני 2016 וליום 31 בדצמבר 2016).

לאור מאפייני הסיכון במגזר, הגדיל הבנק את ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים, וזאת בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים.

בנוסף, הגידול בשיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי נובע בין השאר גם, מהשפעות חקיקה המצמצמות את היקף החזרי החוב מלקוחות פרטיים שנקלעו לקשיים.

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויות האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, תמ"א 38 ועוד. בשנת 2016 הוקמו בחטיבה העסקית ובחטיבה הקמעונאית יחידות שמטרתן מתן מענה לפרויקטים בהיקפים קטנים יחסית.

לפרטים בדבר רכישת פוליסת ביטוח לערבויות שרכש הבנק ביום 28 בדצמבר 2016, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2016.

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2017						
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾						
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי		סיכון אשראי		
סיכון אשראי	סיכון אשראי	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	פגום	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾
חוץ מאזני	מאזני					
						בביטחון נדל"ן בישראל:
27	50	41	152	21,134	14,304	6,830
						לדיור
2	49	13	41	4,763	951	3,812
						למסחר ולתעשייה
29	99	54	194	25,897	15,255	10,642
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
14	41	40	95	5,721	2,950	2,771
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
43	139	94	289	31,618	18,205	13,413
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
28	57	14	11	20,203	13,531	6,672
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

30 ביוני 2016						
בביטחון נדל"ן בישראל:						
10	64	218	141	19,369	14,382	4,987
						לדיור
2	58	5	56	4,616	955	3,661
						למסחר ולתעשייה
12	121	223	196	23,985	15,337	8,648
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
4	41	55	159	5,263	2,578	2,685
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
16	163	278	355	29,248	17,915	11,333
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
10	10	189	2	18,110	13,268	4,841
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

31 בדצמבר 2016						
בביטחון נדל"ן בישראל:						
32	48	211	170	20,589	14,445	6,144
						לדיור
4	60	8	63	4,644	977	3,667
						למסחר ולתעשייה
36	108	219	233	25,233	15,422	9,811
						סך הכל בביטחון נדל"ן בישראל:
13	42	39	159	4,765	2,330	2,435
						שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
49	150	258	392	29,998	17,752	12,246
						סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל
33	48	223	30	19,049	13,309	5,740
						מזה: מיועד לליווי פרויקטים

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017			
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	
ביטחון נדל"ן בישראל									
נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:									
4,934	1,074	3,860	4,537	1,683	2,854	7,271	2,613	4,658	קרקע גולמית
17,699	13,828	3,870	16,670	13,131	3,539	15,907	12,158	3,749	נדל"ן בתהליכי בנייה
2,601	520	2,081	2,778	523	2,255	2,719	484	2,235	נדל"ן שבנייתו הושלמה
25,233	15,422	9,811	23,985	15,337	8,648	25,897	15,255	10,642	סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן בישראל
4,765	2,330	2,435	5,263	2,578	2,685	5,721	2,950	2,771	שאינו בביטחון נדל"ן בישראל
29,998	17,752	12,246	29,248	17,915	11,333	31,618	18,205	13,413	סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור פגום מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 30 ביוני 2017 מראים כי כ-50% מסיכון האשראי המאזני וכ-74% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבניה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וירושלים. רוב האשראי החוץ מאזני נובע מערביות חוק המכר לרוכשי דירות. מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד. חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 30 ביוני 2017, כמוצג בפרק הסיכונים להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק), הינו 13.6%. יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 9.70% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, לרבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות וכן סכומי ערבויות חוק מכר בגין רכש הבנק פוליסת ביטוח).

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד

ליום 30 ביוני 2017

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערבוביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	חובות ⁽¹⁾	
					ציבור - מסחרי
-	-	811	204	607	חקלאות, ייעור ודיג
24	-	545	341	204	כרייה וחציבה
61	-	8,267	3,342	4,925	תעשייה וחרושת
3	-	29,020	17,581	11,439	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
3	-	2,586	612	1,974	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
495	-	1,111	543	568	אספקת חשמל ומים
100	-	10,481	2,600	7,881	מסחר
1	-	1,149	248	901	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
3	-	2,036	353	1,683	תחבורה ואחסנה
3	-	1,100	493	607	מידע ותקשורת
757	-	7,866	4,821	3,045	שירותים פיננסיים
6	-	3,626	1,088	2,538	שירותים עסקיים אחרים
59	-	1,855	376	1,479	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,515	-	70,453	32,602	37,851	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	124,278	6,066	118,212	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
16	-	28,164	9,294	18,870	אנשים פרטיים - אחר
1,531	-	222,895	47,962	174,933	סך הכל
213	17	5,269	1,609	3,660	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,744	17	228,164	49,571	178,593	סך הכל אשראי לציבור
2,640	18	6,284	230	6,054	תאגידים בנקאיים
-	10,435	312	-	312	ממשלות
4,384	10,470	234,760	49,801	184,959	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 6 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, ישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיוור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,470 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,523 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 6,079 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי הפסדי אשראי ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל בעייתי			
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות
11	-	3	6	19	792	811	-
2	-	(2)	-	-	579	579	10
92	6	6	94	183	8,245	8,428	100
142	8	10	269	357	28,667	29,024	1
40	(45)	(64)	20	26	2,568	2,594	5
7	-	3	3	27	1,682	1,709	103
180	59	39	152	524	10,100	10,624	43
22	4	7	11	23	1,127	1,150	-
10	5	6	10	26	2,020	2,046	7
8	1	2	4	10	1,098	1,108	5
93	(19)	(2)	34	340	9,488	9,828	1,205
47	8	14	39	85	3,586	3,671	39
4	6	2	17	24	1,932	1,956	42
658	33	24	659	1,644	71,884	73,528	1,560
620	6	12	25	962	123,316	124,278	-
240	45	57	68	222	27,791	28,251	71
1,518	84	93	752	2,828	222,991	226,057	1,631
35	1	(2)	7	7	5,517	5,524	25
1,553	85	91	759	2,835	228,508	231,581	1,656
2	-	-	-	-	9,703	9,703	761
-	-	-	-	-	10,747	10,747	-
1,555	85	91	759	2,835	248,958	252,031	2,417

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 30 ביוני 2016

(סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾ סיכון אשראי כולל					
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערבוביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	חובות ⁽¹⁾	
ציבור - מסחר					
-	-	942	303	639	חקלאות, ייעור ודיג
26	-	655	303	352	כרייה וחציבה
72	-	8,173	3,018	5,155	תעשייה וחרושת
2	-	26,863	17,708	9,155	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
1	-	2,381	203	2,178	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
240	-	1,098	598	500	אספקת חשמל ומים
48	-	10,506	2,267	8,239	מסחר
2	-	1,094	276	818	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
1	-	1,940	1,045	895	תחבורה ואחסנה
7	-	1,081	503	578	מידע ותקשורת
681	-	9,567	6,017	3,550	שירותים פיננסיים
7	-	3,478	991	2,487	שירותים עסקיים אחרים
9	-	1,627	316	1,311	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,096	-	69,405	33,548	35,857	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	118,128	7,547	110,581	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
51	-	27,583	11,095	16,488	אנשים פרטיים - אחר
1,147	-	215,116	52,190	162,926	סך הכל
93	19	5,386	1,398	3,988	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,240	19	220,502	53,588	166,914	סך הכל אשראי לציבור
2,220	97	5,996	241	5,755	תאגידים בנקאיים
-	8,248	432	69	363	ממשלות
3,460	8,364	226,930	53,898	173,032	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 46 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,269 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,525 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצת רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי הפסדי אשראי ⁽³⁾			סיכון אשראי כולל בעייתי				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות
9	1	4	12	26	916	942	-
5	(1)	(2)	-	-	691	691	10
89	15	17	114	162	8,197	8,359	114
93	16	(35)	228	502	26,363	26,865	-
86	2	10	127	131	2,252	2,383	1
4	1	2	3	5	1,434	1,439	101
170	12	22	339	414	10,173	10,587	33
17	4	4	18	30	1,066	1,096	-
6	1	1	14	19	1,927	1,946	5
8	1	(14)	4	13	1,077	1,090	2
110	(24)	2	16	29	11,774	11,803	1,555
37	7	14	29	56	3,462	3,518	33
10	5	5	24	27	1,653	1,680	44
644	40	30	928	1,414	70,985	72,399	1,898
610	4	1	34	907	117,221	118,128	-
199	32	36	74	176	27,279	27,697	63
1,453	76	67	1,036	2,497	215,485	218,224	1,961
32	6	(6)	9	9	5,520	5,529	31
1,485	82	61	1,045	2,506	221,005	223,753	1,992
2	-	(1)	-	-	8,911	8,911	598
-	-	-	-	-	8,680	8,680	-
1,487	82	60	1,045	2,506	238,596	241,344	2,590

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2016

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל		חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽²⁾			
שווי הוגן נגזרים	איגרות חוב ⁽⁴⁾	סך הכל	ערבוביות והתחייבויות אחרות על חשבון לקוחות	חובות ⁽¹⁾	
					ציבור - מסחרי
-	-	778	184	594	חקלאות, ייעור ודיג
18	-	588	252	336	כרייה וחציבה
78	-	8,203	3,050	5,153	תעשייה וחרושת
2	-	27,550	17,400	10,150	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
2	-	2,440	344	2,096	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
331	-	1,082	558	524	אספקת חשמל ומים
63	-	10,145	2,297	7,848	מסחר
-	-	1,036	229	807	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
5	-	1,817	710	1,107	תחבורה ואחסנה
-	-	1,080	578	502	מידע ותקשורת
652	-	9,811	6,327	3,484	שירותים פיננסיים
12	-	3,472	1,103	2,369	שירותים עסקיים אחרים
8	-	1,741	385	1,356	שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,171	-	69,743	33,417	36,326	סך הכל אשראי מסחרי
-	-	120,350	5,659	114,691	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
14	-	28,266	10,353	17,913	אנשים פרטיים - אחר
1,185	-	218,359	49,429	168,930	סך הכל
135	19	5,220	1,371	3,849	בגין פעילות לווים בחוץ לארץ
1,320	19	223,579	50,800	172,779	סך הכל אשראי לציבור
2,264	19	2,790	281	2,509	תאגידים בנקאיים
-	10,133	330	-	330	ממשלות
3,584	10,171	226,699	51,081	175,618	סך הכל אשראי

- (1) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט איגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות לווה, למעט מכשירים נגזרים.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) כולל ניירות ערך שנשאלו בסך 9 מיליוני שקלים חדשים.
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, יישום ההוראה הינו מהדוחות לשנת 2014 בדרך של מכאן ואילך.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוב מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיוור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,544 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,646 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 6,111 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

חובות ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) בעייתי הפסדי אשראי ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל בעייתי			
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סך הכל	עסקאות עתידיות
8	2	4	7	11	767	778	-
4	-	(2)	-	-	615	615	9
92	15	20	91	188	8,228	8,416	135
140	11	7	314	569	26,984	27,553	1
59	-	(19)	78	81	2,364	2,445	3
4	2	3	3	5	1,503	1,508	95
200	21	61	211	535	9,725	10,260	52
19	7	9	11	25	1,011	1,036	-
9	4	7	11	17	1,810	1,827	5
7	1	(15)	3	9	1,075	1,084	4
96	(16)	(4)	17	329	11,653	11,982	1,519
41	15	23	27	69	3,468	3,537	53
8	8	6	18	23	1,767	1,790	41
687	70	100	791	1,861	70,970	72,831	1,917
614	12	13	27	880	119,470	120,350	-
208	76	92	71	186	27,893	28,317	37
1,509	158	205	889	2,927	218,333	221,498	1,954
38	2	(4)	4	4	5,400	5,404	30
1,547	160	201	893	2,931	223,733	226,902	1,984
2	-	(1)	-	-	5,859	5,859	786
-	-	-	-	-	10,463	10,463	-
1,549	160	200	893	2,931	240,055	243,224	2,770

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁽¹⁾

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק א - מידע בדבר סך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁶⁾		חשיפה מאזנית ⁽²⁾											
חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה מאזנית של שלוחות של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים							חשיפה מאזנית מעבר לגבול		המדינה		
		חשיפה מאזנית			חשיפה מאזנית				חשיפה מאזנית				
		מזה: סיכון סיכון		סיכון		נטו לאחר ניכוי		ניכוי בגין ניכוי		לממשלות ⁽⁴⁾ לבמקים לאחרים			
לפירעון מעל עד שנה שנה		חשיפה חשיפה		חובות פגומים		התחייבויות מקומיות		התחייבויות מקומיות		התחייבויות מקומיות		ארצות הברית בריטניה אחרות ⁽⁵⁾	
30 ביוני 2017													
2,522	5,605	-	1,368	-	18	8,127	-	366	366	1,197	521	6,409	ארצות הברית
372	175	-	3,179	-	12	1,159	612	457	1,069	421	126	-	בריטניה
2,479	1,305	-	4,474	-	24	3,784	-	-	-	3,262	410	112	אחרות ⁽⁵⁾
סך כל החשיפות למדינות זרות													
5,373	7,085	-	9,021	-	54	13,070	612	823	1,435	4,880	1,057	6,521	סך כל החשיפות למדינות זרות
מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות													
361	199	-	144	-	3	560	-	-	-	560	-	-	LDC
מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד													
37	14	-	448 ⁽⁶⁾	-	-	51	-	-	-	49	2	-	פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד
30 ביוני 2016													
1,297	4,804	-	428	1	8	6,101	-	452	452	1,199	505	4,397	ארצות הברית
3,383	1,650	-	1,085	-	26	5,602	569	492	1,061	4,140	849	44	אחרות ⁽⁵⁾
סך כל החשיפות למדינות זרות													
4,680	6,454	-	1,513	1	34	11,703	569	944	1,513	5,339	1,354	4,441	סך כל החשיפות למדינות זרות
מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות													
297	218	-	60	-	1	515	-	-	-	509	-	6	LDC
מזה: סך כל החשיפות למדינות זרות, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד													
40	16	-	73	-	-	56	-	-	-	54	2	-	פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד

ראה הערות להלן.

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 כסומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2016													
חשיפה חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁶⁾			חשיפה מאזנית ⁽²⁾										
חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים							חשיפה מאזנית מעבר לגבול			המדינה
מזה: סך חשיפה אשראי			מזה: סך כל חשיפה מאזנית			מזה: סך כל חשיפה מאזנית		מזה: סך כל חשיפה מאזנית		מזה: סך כל חשיפה מאזנית		מזה: סך כל חשיפה מאזנית	
לפירעון מעל עד שנה	לפירעון מעל עד שנה	לפירעון מעל עד שנה	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	לפני ניכוי התחייבויות התחייבויות התחייבויות	
מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	
2,635	1,646	-	1,268	-	9	4,281	-	405	405	1,208	413	2,660	ארצות הברית
380	201	-	3,411	-	6	1,008	427	551	978	422	159	-	בריטניה
1,230	200	-	916	-	19	1,430	-	-	-	1,304	126	-	צרפת
1,510	1,248	-	3,054	-	4	2,758	-	-	-	2,122	515	121	אחרות ⁽⁵⁾
סך כל החשיפות למדינות זרות													2,781
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC													1
מזה: סך כל החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה ואירלנד													2
39	14	-	837 ⁽⁶⁾	-	-	53	-	-	-	51	2	-	

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, סיכון אשראי מסחרי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (4) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) הבנק עוקב מקרוב אחר האירועים בשווקים הפיננסיים שחלו לאחר תאריך המאזן ומבצע התאמות לפעילות השוטפת ככל הנדרש. הבנק מעדכן את הפיקוח על הבנקים על החשיפות למוסדות פיננסיים זרים ועל הפעולות שביצע ומבצע למזעור הסיכונים הכרוכים בפעילות.
- (6) יתרת החשיפה החוץ מאזנית כוללת סך של 6,079 מיליוני שקלים חדשים בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2016 - 6,111 מיליוני שקלים חדשים) מזה סכום של 380 מיליוני שקלים חדשים למבטחי משנה בינלאומיים מאירלנד בעלי דירוג A (ליום 31 בדצמבר 2016 - 767 מיליוני שקלים חדשים).

חשיפה למדינות זרות מאוחד⁽¹⁾ - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

חלק ב'- מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך:

31 בדצמבר 2016		30 ביוני 2016		30 ביוני 2017	
חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית
-	-	184	1,527	903	1,338
צרפת					

חלק ג'- מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות
 תנועה בסכום החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2016	2017	2016	2017	
אירלנד	אירלנד	אירלנד	אירלנד	אירלנד	
16	17	12	16	15	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
(1)	(1)	1	-	(2)	שינויים נטו בסכום החשיפה לזמן קצר
15	16	13	16	13	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽¹⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾		לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	
30 ביוני 2017					
3,114	3,167	2,682	432	485	AAA עד AA-
4,776	5,051	4,631	145	420	A+ עד A-
7	9	-	7	9	BBB+ עד BBB-
19	19	19	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
1	1	-	1	1	ללא דירוג
7,917	8,247	7,332	585	915	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
30 ביוני 2016					
397	444	-	397	444	AAA עד AA-
292	292	75	217	217	A+ עד A-
16	16	-	16	16	BBB+ עד BBB-
17	17	17	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
3	3	-	3	3	ללא דירוג
725	772	92	633	680	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 בדצמבר 2016					
2,107	2,295	1,698	409	597	AAA עד AA-
5,844	6,053	5,425	419	628	A+ עד A-
7	25	-	7	25	BBB+ עד BBB-
18	18	18	-	-	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
1	1	-	1	1	ללא דירוג
7,977	8,392	7,141	836	1,251	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

נכון לימים 30 ביוני 2017, 30 ביוני 2016 ו-31 בדצמבר 2016 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו.
סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שוויץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניהות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'. יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 6,079 מיליוני שקלים חדשים ליום 30 ביוני 2017 (ליום 31 בדצמבר 2016 - 6,111 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל.
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו. מספרי ההשוואה סווגו מחדש.
- (6) בגין קיזוז ההפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בניירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקומיים וזרים), ראה ביאור 11.ב. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים זמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בניירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

סיכון האשראי לדירוג והתפתחותו

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוטלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת ההחזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון מבחני מצוקה, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת אבטלה ושיעור הריבית. הבנק פיתח מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחייב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מתווסף למערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנו מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוטל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובליגו בכשל ובפרט, שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה) הנמצאים בירידה מתמדת לשיעורים נמוכים מאוד, נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש יוני 2017) עומד על כ-54.3% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומד, בנוסף, את שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדירוג. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדירוג, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המאקרו, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)			
שיעור שינוי	מחצית ראשונה		
באחזים	2016	2017	
			משכנתאות שבוצעו (לדירור ולכל מטרה)
(19.5)	12,470	10,043	מכספי הבנק
			מכספי האוצר:
73.9	46	80	הלוואות מוכונות
(47.9)	73	38	הלוואות עומדות ומענקים
(19.3)	12,589	10,161	סך הכל הלוואות חדשות
(46.7)	1,316	702	הלוואות שמוחזרו
(21.9)	13,905	10,863	סך הכל ביצועים
(18.5)	25,820	21,044	מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדירור⁽¹⁾ ליום 30 ביוני 2017 (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	גיל ההלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)					שיעור מימון מההכנסה הקבועה	שיעור ההחזר
	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים	עד 3 חודשים		
61,272	4,307	14,462	19,671	11,454	8,809	2,569	עד 60%
12,463	886	3,858	4,378	1,679	1,277	385	עד 35%-50%
2,339	335	1,318	685	1	-	-	עד 50%-80%
261	63	128	70	-	-	-	מעל 80%
31,808	991	6,559	12,193	7,365	3,789	911	עד 60%-75%
5,418	265	1,680	1,925	920	520	108	עד 35%-50%
787	103	509	175	-	-	-	עד 50%-80%
65	15	48	2	-	-	-	מעל 80%
3,850	1,205	1,763	622	112	127	21	עד 75%
966	404	402	129	14	13	4	עד 35%-50%
225	132	88	5	-	-	-	עד 50%-80%
43	31	10	2	-	-	-	מעל 80%
119,497	8,737	30,825	39,857	21,545	14,535	3,998	סך הכל

מזה:

5,557	79	1,366	1,829	1,101	852	330	הלוואות שניתנו בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים
4.7%	0.9%	4.4%	4.6%	5.1%	5.9%	8.3%	אחוז מסך האשראי לדירור
36,007	2,075	12,348	11,214	6,064	3,393	913	הלוואות בריבית משתנה:
6,244	1,498	4,358	322	32	24	10	לא צמודות בריבית פריים
3,794	290	1,296	1,392	392	300	124	צמודות למדד ⁽³⁾
46,045	3,863	18,002	12,928	6,488	3,717	1,047	במטבע חוץ ⁽³⁾
30.1%	23.7%	40.1%	28.1%	28.1%	23.3%	22.8%	סך הכל
							הלוואות לא צמודות בריבית פריים מסך האשראי לדירור
5.2%	17.1%	14.1%	0.8%	0.1%	0.2%	0.3%	הלוואות צמודות למדד בריבית משתנה מסך האשראי לדירור
4.3%	20.3%	7.3%	1.9%	0.6%	1.0%	0.6%	הלוואות בשיעור מימון גבוה מ-75% מסך האשראי לדירור

- (1) יתרת הלוואות לדירור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.
- (2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות ל"קבוצות גיל" בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של ההלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.
- (3) בנוסף, מיחזורים של הלוואות, אינם משנים את גיל ההלוואה, כלומר יתרת ההלוואה משייכת למועד המקורי של העמדת ההלוואה. אופן טיפול זה רלבנטי גם למיחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

מאפייני תיק האשראי לדיור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור החזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חוזקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדיור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי בירידה משמעותית במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 30 ביוני 2017).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 30 ביוני 2017 עומד על 54.3% בהשוואה ל-54.9% בתקופה המקבילה אשתקד ול-54.7% ב-31 בדצמבר 2016. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 119.5 מיליארדי שקלים חדשים, כ-96% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את הלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדיור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משמעותית משיעור המימון ההיסטורי. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.2 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק הלוואות לדיור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 30 ביוני 2017, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדיור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-4%. בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-7% ובהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-19%. בסך כל הלוואות, בשיעור של כ-10%.

ביום 1 בנובמבר 2012 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות אשר מגבילות את שיעור המימון בהלוואות לדיור (הנחיות אלה אוגדו יחד עם הנחיות נוספות במסגרת הוראה בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 ביולי 2014).

בהנחיות אלו נקבע כי שיעור המימון לא יעלה על השיעורים הבאים :

עד 75% - ללווים, אזרחי ישראל, הרוכשים זכות במקרקעין המהווה דירה יחידה (בהתאם להגדרה בסעיף 9(ג) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 70% - למשפרי דיור הרוכשים דירה חלופית (דירה הנרכשת על ידי אזרחי ישראל ששבעלותו דירת מגורים אשר מהווה דירה יחידה לולא רכישת הדירה הנרכשת, ואשר הלווה מתחייב למכור את הדירה הקיימת בהתאם לקבוע בסעיף 9(א1)(א)(2) לחוק מיסוי מקרקעין).

עד 50% - לרוכשי דירה להשקעה, הלוואות לכל מטרה, והלוואות לתושבי חוץ.

הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% (מקרים המוחרגים מההוראה על הגבלת שיעור מימון), מגובות במקרים רבים בביטוח אשראי, המפחית משמעותית את הסיכון לבנק, למרות שאינו משפיע על חישוב שיעור המימון, הקצאת ההון הנדרשת בגין הלוואה זו, או שיעור החזר. מתוך יתרת הלוואות, שניתנו בשיעור מימון מקורי גבוה מ-75%, מבטחים בביטוח אשראי כ-2.1 מיליארד המהווים כ-41.3%.

בשנים האחרונות, בעקבות הצעדים שנקט הבנק למזעור הסיכון בתיק המשכנתאות, והגבלות בנק ישראל כמפורט לעיל, ירד שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מסך תיק האשראי לדיור של הבנק, ל-0.6% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, כ-1.0% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, וכ-0.6% באשראי שניתן במחצית הראשונה של שנת 2017.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדיור משמש מדד למידת הביטחון של ההלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של ההלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור ההחזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור ההחזר הממוצע בתיק האשראי לדיור של הבנק הוא 27.3%. 81% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור ההחזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-23.6%). כ-15.9% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-39.3%). כ-2.8% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: 59.6%) וכ-0.3% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-92.5%).

ההלוואות ששיעור ההחזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת ההחזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאד שלגביה שיעור ההחזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן וליכולת ההחזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

ביום 29 באוגוסט 2013 שלח המפקח על הבנקים הנחיות בנושא הגבלות על מתן הלוואות לדיור, בהן נקבעו מגבלות על שיעור ההחזר החודשי מההכנסה.

ביום 15 ביולי 2014 פרסם המפקח על הבנקים את הוראה 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, המאגדת בתוכה, בין היתר, את ההנחיות שתוארו לעיל מיום 29 באוגוסט 2013. כמו כן, הוגדר מחדש המונח "שיעור החזר מהכנסה".

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדיור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

הנחיית המפקח על הבנקים מיום 3 במאי 2011, הגבילה את חלק ההלוואה שניתן בריבית שעשויה להשתנות במהלך תקופה של 5 שנים ל-33% מסך ההלוואה לכל היותר. על פי מכתב המפקח מיום 29 באוגוסט 2013 נקבע בנוסף, כי תאגיד בנקאי לא יאשר הלוואות לדיור בהן היחס בין חלק ההלוואה בריבית משתנה לבין סך ההלוואה עולה על 67%, וזאת ללא תלות בתדירות שינוי הריבית.

הנחיות המפקח על הבנקים שתוארו לעיל מיום 3 במאי 2011 וכן מיום 29 באוגוסט 2013, אוגדו במסגרת הוראה בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור מיום 15 במאי 2014.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב ההלוואה.

היקף ההלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-10.4 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-8.7% בלבד מתיק ההלוואות לדיור.

עם זאת, יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת ההחזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף ההלוואה

היקף ההלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 30 ביוני 2017 ל-5.6 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-4.7% בלבד מתיק האשראי לדיור של הבנק.

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 30 ביוני 2017 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור								
סך הכל	סך הכל	בפיגור של 90 יום או יותר						
		סך הכל	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים	מעל 6 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים	בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים ⁽³⁾	
286	49	231	198	9	12	12	6	סכום בפיגור
103	4	99	99	-	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
1,322	125	814	130	63	196	425	383	יתרת חוב רשומה
212	60	152	96	29	27	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
1,110	65	662	34	34	169	425	383	יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.

(4) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעונן.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור הסיכון והתפתחות

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).
 סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק.
 סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזערי, על פי מדיניות הבנק. התיק הבנקאי חשוף לעליית עקומי הריבית, עקב מבנה השימושים הארוכים יחסית (תיק המשכנתאות) והירידה המתמשכת בשיעורי הסילוקים המוקדמים במשכנתאות. חשיפת הבנק לסיכונים ריבית במחצית הראשונה של שנת 2017, מוערכת ברמת סיכון בינונית. יצוין כי הבנק עדכן במהלך המחצית את אופן מדידת הסיכון, תוך יישום המלצות מסמך העמדה של באזל מחודש אפריל 2016, בהתייחס לניהול סיכון הריבית. החשיפה מנוטרת במגוון מדדים במהלך חיים רגיל ובקיצוץ. ופרופיל הסיכון נמצא במרחק סביר מתיאבון הסיכון שהוגדר מחדש במהלך הרבעון הראשון של שנת 2017, בהתאמה לאופן המדידה.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת	מחצית ראשונה		
2016	2016	2017	
386	292	509	לוסף התקופה
386 (דצמבר)	292 (יוני)	781 (אפריל)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
235 (ינואר)	235 (ינואר)	388 (פברואר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן.
 תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. החריגה שנרשמה, בסכום נמוך, נבעה בעיקר מעלייה בעקום השקלי (בתקופות הארוכות). מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

30 ביוני 2017						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע ישראלי			מטבע חוץ			
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
(869)	(1,266)	(10)	(31)	5	(2,171)	עלייה של 2%
1,354	1,541	36	36	(4)	2,964	ירידה של 2%
30 ביוני 2016						
(1,026)	327	193	(17)	5	(518)	עלייה של 2%
1,359	(453)	(189)	19	(5)	731	ירידה של 2%
31 בדצמבר 2016						
(1,221)	421	(55)	(25)	5	(875)	עלייה של 2%
1,710	(574)	75	29	(5)	1,235	ירידה של 2%

במסגרת עריכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. סיכון שוק בתיק הסחיר של הבנק, שמורכב בעיקרו מתיקים המנהלים בחדר עסקאות, מנהל באמצעות מגבלות כמותיות המוגדרות לכל תיק בהתאם לפעילותו.

העלייה בערכי הסיכון מביאה לידי ביטוי את הירידה המתמשכת בשיעורי הסילוק המוקדם במשכנתאות.
 יצוין כי כאמור לעיל, הבנק עדכן את אופן מדידת הסיכון במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017, תוך יישום המלצות מסמך העמדה של באזל מחודש אפריל 2016, בהתייחס לניהול סיכון הריבית.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2017					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל חמש עד עשר שנים	מעל חמש עד עשר שנים
מטבע ישראלי לא צמוד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
120,846	1,857	5,037	11,123	7,917	7,113
⁽¹⁾ נכסים פיננסיים					
5,287	5,990	26,237	10,637	8,932	7,298
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
946	1,268	1,247	372	191	59
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
127,079	9,115	32,521	22,132	17,040	14,470
סך הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
79,130	9,257	22,956	16,843	10,645	5,414
⁽¹⁾ התחייבויות פיננסיות					
15,948	13,216	20,915	9,741	8,603	7,374
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)					
991	966	1,193	376	151	34
אופציות (במונחי נכס הבסיס)					
96,069	23,439	45,064	26,960	19,399	12,822
סך הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
31,010	(14,324)	(12,543)	(4,828)	(2,359)	1,648
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
31,010	16,686	4,143	(685)	(3,044)	(1,396)
החשיפה המצטברת במגזר					

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

2016 ליום 31 בדצמבר			2016 ביוני 30			2017 ביוני 30			ללא	מעל	מעל
משך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	ללא	מעל	מעל	
ממוצע	תשואה	ממוצע	תשואה	ממוצע	ממוצע	תשואה	ממוצע	תקופת	עשרים	עשר	
אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שוי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שוי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	פירעון	שנה	שנים	
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.25	3.99	157,045	1.07	3.51	140,760	1.02	4.12	157,965	305	342	3,425
1.06		67,969	1.08		72,669	1.07		64,438	-	-	57
1.56		3,466	0.66		4,828	1.33		4,083	-	-	-
1.20		228,480	1.06		218,257	1.04		226,486	305	342	3,482
0.90	0.93	134,532	0.95	1.04	128,120	1.13	1.01	145,043	-	48	750
0.90		85,522	0.91		82,489	1.05		75,815	-	-	18
1.39		3,104	0.61		4,803	1.09		3,711	-	-	-
0.91		223,158	0.93		215,412	1.10		224,569	-	48	768
		5,322			2,845			1,917	305	294	2,714
		5,322			2,845			1,917	1,917	1,612	1,318

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2017					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה חודשים עד שנה	מעל שנה עד חמש שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל עשר שנים
מטבע ישראלי צמוד מדד					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
2,217	2,438	11,610	16,000	11,748	3,502
17	12	443	2,103	513	389
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾ (למעט אופציות)					
2,234	2,450	12,053	18,103	12,261	3,891
סך הכל שווי הוגן					
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
200	2,615	4,804	14,014	6,896	6,550
12	86	3,266	2,621	851	325
התחייבויות פיננסיות ⁽¹⁾ (למעט אופציות)					
212	2,701	8,070	16,635	7,747	6,875
סך הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
2,022	(251)	3,983	1,468	4,514	(2,984)
2,022	1,771	5,754	7,222	11,736	8,752
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר					
החשיפה המצטברת במגזר					

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

2016 ליום 31 בדצמבר			2016 ביוני 30			2017 ביוני 30			ללא	מעל	מעל
משך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	תקופת	עשרים	עשר	
ממוצע	תשואה	סך הכל	ממוצע	תשואה	סך הכל	ממוצע	תשואה	פירעון	שנה	שנים	
אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי				
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
2.35	2.80	48,935	2.53	2.91	49,791	2.85	2.83	49,201	13	157	1,516
2.75		3,569	2.78		3,607	2.74		3,477	-	-	-
2.38		52,504	2.55		53,398	2.84		52,678	13	157	1,516
3.58	1.33	40,185	3.72	1.01	38,486	3.36	1.20	37,454	1	-	2,374
1.80		8,995	1.83		9,783	1.78		7,205	-	-	44
3.25		49,180	3.34		48,269	3.11		44,659	1	-	2,418
		3,324			5,129			8,019	12	157	(902)
		3,324			5,129			8,019	8,019	8,007	7,850

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2017						
מעל חמש עד עשר שנים	מעל שלוש עד חמש שנים	מעל שלושה עד שלוש שנים	מעל שלושה עד חודשים שנה	מעל חודש עד שלושה חודשים	עם דרישה עד חודש	
						מטבע חוץ⁽¹⁾
						נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים
						ובגין נכסים פיננסיים מורכבים
1,918	1,109	1,261	1,181	4,706	10,257	נכסים פיננסיים ⁽²⁾
2,304	1,889	7,841	22,869	18,337	26,068	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
30	130	338	1,321	969	1,328	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
4,252	3,128	9,440	25,371	24,012	37,653	סך הכל שווי הוגן
						התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים
						נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות
14	87	664	9,331	6,379	18,946	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾
2,290	1,896	8,222	24,527	11,117	16,063	מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)
47	160	336	1,345	1,273	1,124	אופציות (במונחי נכס הבסיס)
2,351	2,143	9,222	35,203	18,769	36,133	סך הכל שווי הוגן
						מכשירים פיננסיים, נטו
1,901	985	218	(9,832)	5,243	1,520	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית במגזר
35	(1,866)	(2,851)	(3,069)	6,763	1,520	החשיפה המצטברת במגזר

הערות ספציפיות:

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (3) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

2016 ליום 31 בדצמבר			2016 ביוני 30			2017 ביוני 30			ללא	מעל	מעל
משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	משך חיים	שיעור	סך הכל	תקופת	עשרים	עשר
ממוצע	תשואה	שווי הוגן	ממוצע	תשואה	שווי הוגן	ממוצע	תשואה	שווי הוגן	פירעון	שנה	שנים
אפקטיבי ⁽³⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽³⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽³⁾	פנימי	שווי הוגן			
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.23	1.20	17,487	0.78	2.80	20,791	0.93	1.93	20,902	420	-	50
0.41		91,892	0.38		90,668	0.45		79,308	-	-	-
0.08		3,671	0.23		5,632	0.10		4,116	-	-	-
0.53		113,050	0.44		117,091	0.53		104,326	420	-	50
0.32	0.68	39,907	0.34	0.62	36,453	0.32	0.78	35,883	461	-	1
0.59		68,991	0.63		75,051	0.62		64,115	-	-	-
0.32		3,937	0.25		5,605	0.36		4,285	-	-	-
0.49		112,835	0.52		117,109	0.51		104,283	461	-	1
		215			(18)			43	(41)	-	49
		215			(18)			43	43	84	84

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית - המשך

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

30 ביוני 2017					
עם דרישה עד חודש	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שלושה שנים	מעל שלושה עד חודשים עד שלושה שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל חמש עד עשר שנים
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
נכסים פיננסיים, סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים ובגין נכסים פיננסיים מורכבים					
133,320	9,001	17,828	28,384	20,774	12,533
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	31,372	24,339	49,549	11,334	9,991
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	2,274	2,237	2,568	321	89
סך הכל שווי הוגן	166,966	35,577	69,945	49,675	32,429
התחייבויות פיננסיות, סכומים לשלם בגין מכשירים נגזרים ובגין והתחייבויות פיננסיות מורכבות					
98,276	18,251	37,091	31,521	17,628	11,978
התחייבויות פיננסיות (1)	32,023	24,419	48,708	11,350	9,989
מכשירים פיננסיים נגזרים (למעט אופציות)	2,115	2,239	2,538	311	81
אופציות (במונחי נכס הבסיס)	132,414	44,909	88,337	52,817	22,048
סך הכל שווי הוגן					
מכשירים פיננסיים, נטו					
34,552	(9,332)	(18,392)	(3,142)	3,140	565
סך הכל החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	34,552	25,220	6,828	6,826	7,391
סך הכל החשיפה המצטברת					

הערות ספציפיות:

- (1) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
- (2) ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי בביאור 15 בדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 15 בדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרום כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- עסקאות מסוימות שביצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החוזה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר.

2016 ליום 31 בדצמבר			2016 ביוני 30			2017 ביוני 30			ללא	מעל	מעל
משך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	מסך חיים	שיעור	ללא	מעל	מעל	
ממוצע	תשואה	סך הכל	ממוצע	תשואה	סך הכל	ממוצע	תשואה	תקופת	עשרים	עשר	
אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	שווי הוגן	אפקטיבי ⁽²⁾	פנימי	פירעון	שנה	שנים	
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.49	3.40	223,467	1.38	3.21	211,342	1.39	3.44	228,068	738	499	4,991
0.73		163,430	0.73		166,944	0.77		147,223	-	-	57
0.80		7,137	0.43		10,460	0.71		8,199	-	-	-
1.16		394,034	1.09		388,746	1.14		383,490	738	499	5,048
1.29	1.13	214,624	1.36	1.01	203,059	1.40	1.08	218,380	462	48	3,125
0.82		163,508	0.84		167,323	0.90		147,135	-	-	62
0.80		7,041	0.42		10,408	0.70		7,996	-	-	-
1.08		385,173	1.12		380,790	1.19		373,511	462	48	3,187
		8,861			7,956			9,979	276	451	1,861
		8,861			7,956			9,979	9,979	9,703	9,252

השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים לפני השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי ריבית (במיליוני שקלים חדשים):

סך הכל	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא צמוד
30 ביוני 2017					
228,068	1,807	2,423	16,672	49,201	157,965
155,422	5,714	11,134	66,576	3,477	68,521
(218,380)	(2,579)	(4,727)	(28,577)	(37,454)	(145,043)
(155,131)	(5,021)	(8,838)	(54,541)	(7,205)	(79,526)
9,979	(79)	(8)	130	8,019	1,917
31 בדצמבר 2016					
223,467	1,882	2,877	12,728	48,935	157,045
170,567	5,320	13,753	76,490	3,569	71,435
(214,624)	(2,671)	(7,376)	(29,860)	(40,185)	(134,532)
(170,549)	(4,523)	(9,217)	(59,188)	(8,995)	(88,626)
8,861	8	37	170	3,324	5,322

שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי הריבית (במיליוני שקלים חדשים):⁽⁴⁾

שינוי בשווי ההוגן במיליוני שקלים באחוזים	מטבע חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי	
	סך הכל	אחר	אירו	דולר	צמוד למדד
30 ביוני 2017					
השינוי בשיעורי הריבית:					
(0.7)	(65)	9,914	(81)	(50)	63
(0.1)	(11)	9,968	(79)	(12)	123
0.9	87	10,066	(76)	37	204
31 בדצמבר 2016					
השינוי בשיעורי הריבית:					
(0.5)	(40)	8,821	-	(145)	(88)
3.3	291	9,152	7	27	142
7.7	685	9,546	16	155	495

- (1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- (2) כולל מכשירים פיננסיים מורכבים. לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.
- (3) יובהר כי בחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, כפי שמפורט בביאור 15 בדוחות הכספיים, משקפת ריבית ההיוון לנכסים הפיננסיים סיכון אשראי גלום וריבית ההיוון להתחייבויות הפיננסיות משקפת גם את פרמיית גיוס המקורות של הבנק. זאת בשונה מאופן חישוב השפעת סיכון הריבית בתיק הבנקאי, במונחי Economic Value of Equity - EVE, הכולל השפעת החשיפה לריבית חסרת סיכון בלבד. כמו כן, קיימים הבדלים גם באופן פריסת התזרימים העתידיים הצפויים מהמכשירים הפיננסיים השונים, כאשר בהשפעות המוצגות לעיל חושב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים בריבית משתנה תוך הנחה כי התזרימים יפרעו במועד הקרוב ביותר של שינוי הריבית החוזי.
- (4) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.
- (5) שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים שמוצג בכל מגזר הצמדה הוא השווי ההוגן נטו במגזר זה בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית במגזר ההצמדה. סך הכל שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים הוא השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים (למעט פריטים לא כספיים) בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה בביאור 15 בדוחות הכספיים.

ניתוח החשיפה למדד ושער חליפין

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 30 ביוני 2017, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

	תרמישים				תרמיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾	
	עלייה של 10%	עלייה של 5%	ירידה של 5%	ירידה של 10%	עלייה מקסימלית	ירידה מקסימלית
מדד	1,047.7	536.7	(706.7)	(1,413.5)	175.2	(109.1)
דולר	15.3	1.9	0.8	(1.5)	(0.1)	0.5
ליש"ט	0.2	0.1	0.2	1.0	0.1	0.4
יין	0.7	(0.5)	1.4	2.2	(0.4)	1.1
אירו	0.3	1.7	1.6	3.8	1.4	0.0
פר"ש	(0.3)	(0.2)	0.1	0.2	(0.4)	0.2

(1) תרמיש קיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

לפרטים נוספים בדבר סיכון שוק וריבית, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה ביאור 5 בדוחות כספיים אלה וכן, ביאורים 12 ו-15 א' בדוחות הכספיים לשנת 2016.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון והתפתחותו

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים.

הבנק נוקט הגדרה רחבה יותר של הסיכון התפעולי. ההגדרה נועדה להפוך את מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי למסגרת אקטיבית, שנועדה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי. ההגדרה אינה מחליפה את ההגדרה הנתמכת על ידי באזל ובנק ישראל, אלא מרחיבה אותה במטרה ליצור מסגרת לניהול הסיכון התפעולי המנתחת תהליכים, מערכות וסיכונים נוספים שיש בהם כדי לפגוע בתועלת העסקית של הבנק.

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון סייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

סיכון טכנולוגיית המידע - סיכון טכנולוגיית המידע הינו סיכון הנובע מכשל מערכתי של מערכות הבנק.

סיכון משפטי - סיכון להפסד כתוצאה מחשיפה לקנסות, תביעות משפטיות ו/או צעדי עונשין מהפרות חוזיות ואי הסכמות. הסיכון המשפטי כולל סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם בעלי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017, לא חלו אירועים מהותיים בתחומי הסיכונים התפעוליים השונים.

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית. ביום 9 באפריל 2017 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 355 שעיקרה חידוד היבטים הנוגעים למקרים של שיבושים תפעוליים משמעותיים לרבות שביתה והגברת חשיבות השמירה על תפקודן התקין של מערכות התשלומים והסליקה. הבנק נערך עם שיפור המענה בתרחיש אלו.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 המשיך הבנק ביישום תוכנית העבודה השנתית ובכלל זה שולבו הדרכות לנושא ההמשכיות העסקית בקורסים בנקאיים שמתקיימים במרכז ההדרכה, בוצע ריענון תיקי החרום של החטיבות, נהלי עבודה פנימיים בחירום ותיקוף מסמכי יסוד של תוכנית ההמשכיות העסקית. תהליכים אלו מפותחים על ידי וועדת היגוי להמשכיות עסקית.

לפרטים בדבר שביתה של עובדי הבנק המיוצגים על ידי ארגון העובדים ראה התפתחויות ביחסי עבודה בפרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיה ומדיניות הגנת סייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר. החל משנת 2017 הופעלו במערכות הבנקאות הישירה של הבנק תהליכי הזדהות ומנגנונים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367.

במחצית הראשונה של שנת 2017 לא התרחשו אירועי סייבר משמעותיים שגרמו נזק לבנק. במהלך הרבעון השלישי של השנה, התקבלה בהנהלת בנק יהב, דרישה לתשלום כופר, תמורת אי פרסום נתוני לקוחות בנק יהב ומכירתם. בנק יהב העביר את כל המידע למשטרה, לרשות הלאומית להגנת הסייבר ולבנק ישראל, להמשך טיפול. לבנק נודע כי נעצר חשוד במעשה.

סיכון טכנולוגיית המידע

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו. לפרטים בדבר פרויקט החלפת מערכת הליבה הבנקאית בבנק יהב ראה פרק התפתחויות משמעותיות במערך טכנולוגיית המידע לעיל.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוגדר, במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים כ-"כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים".

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים, ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות. סיכון הנזילות מנהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון. לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק. סיכון המימון מנהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן, הנפקות אגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. ברבעון השני של שנת 2017 סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך. לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל. לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

החל מיום 1 באפריל 2015 הבנק מיישם את הוראה 221 "יחס כיסוי נזילות" שנכנסה לתוקף במועד זה. ההוראה קובעת יחסי נזילות מינימאליים לתקופה של חודש ("LCR רגולטורי"), המחושבים על בסיס מקדמים אחידים למערכת הבנקאית אשר נקבעו על ידי בנק ישראל בהתבסס על הנחיות באזל III. בסוף שנת 2016 הסתיימה תקופת המעבר ליישום יחס כיסוי הנזילות המינימאלי והחל מיום 1 בינואר 2017 הדרישה המזערית הינה 100%. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון

הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה בשנת 2017 יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342, כפי שתואר לעיל.

יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון השני של שנת 2017 הסתכם ב-122%, לעומת יחס ממוצע בשיעור של כ-118% ברבעון הראשון של שנת 2017. במחצית הראשונה של שנת 2017, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

ליום 30 ביוני 2017 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-9.1 מיליארדי שקלים חדשים.

גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור בבנק. יתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של 178.3 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2016, להיקף של 180.7 מיליארדי שקלים חדשים ביום 30 ביוני 2017, גידול של 1.4%.

במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של 128.9 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 5.1% לעומת סוף שנת 2016. במגזר צמוד המדד עלה היקף פיקדונות הציבור ל-17.3 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 1.6% ובמגזר מטבע חוץ ירד היקף פיקדונות הציבור ל-34.5 מיליארדי שקלים חדשים, ירידה של 10.7% לעומת סוף שנת 2016.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את הסיכון חוצה הגבולות, המוצג בנפרד להלן.

רמת הסיכון בתחום הציות והרגולציה נמצאת, להערכתנו, במגמת ירידה. הירידה נובעת מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, ומהמשך הגברת הבקרה הן ביחידות הקו הראשון והן בקו השני. זאת, על רקע הגברת הרגולציה, ופרסום הוראות חדשות בתכיפות גבוהה.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות ואיסור הלבנת הון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוץ או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. הסיכון חוצה הגבולות חל בעיקר בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ; בפעילות עסקית שמקיימים נציגי הבנק במדינות זרות; וביחס לכספים של לקוחות ישראלים פרטיים המושקעים בחוץ לארץ.

הסיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (CRS – Common Reporting Standard).

סיכון איסור הלבנת הון - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מאי ציות להוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור.

הסיכון חוצה הגבולות ממשיך להצטמצם במידה מתונה, כתוצאה מהמשך הפעילות לניהול הסיכון.

בעקבות התיקון לחוק איסור הלבנת הון, המוסיף עבירות מס חמורות לרשימת עבירות המקור, ובכך מחיל עליהן את כל החובות בתחום איסור הלבנת הון, התאים הבנק את מדיניותו ואת תהליכי העבודה והתשתיות לעמידה בדרישה זו.

במסגרת פתיחת חשבון, וכן במהלך הפעילות העסקית השוטפת, הבנק פועל לאיתור לקוחות העלולים להיות חשופים למתן/לקבלה/לתינון של שוחד (אנשי ציבור או הקשורים אליהם; לקוחות הפעילים מול חשבונות אנשי ציבור זרים; לקוחות הפעילים בתעשיות הביטחוניות או בסחר בנשק וכן לקוחות הפעילים בהיקפים משמעותיים מול מדינות בסיכון לעניין שוחד ושחיתות), להעמקת ההיכרות עם פעילותם הצפויה/הנוכחית, וליסימונם בהתאם בקודי מעקב לאיסור הלבנת הון. במקרים מתאימים, אף ידרוש הבנק לקבל הצהרות, מסמכי מדיניות ומסמכים תומכים אחרים אשר יבהירו את מדיניות הלקוח ואת אופן יישומה במטרה למנוע עבירות של שוחד ושחיתות. הבנק מנהל טבלת מדינות בסיכון לעניין שוחד ושחיתות ופועל

להעמקת ההיכרות עם לקוחות כאמור לעיל, בדגש על הדרישות בנושא מניעת שוחד ושחיתות וכן בנוגע לפעילות רגישה כגון תשלום של דמי תיווך או ייעוץ, שימוש בכספות, ופעילות במזומנים בחשבונות תאגידיים או פרטיים ללא הסבר סביר או מסמכים תומכים.

ביום 6 במרץ 2017 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411 "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור", המחליפה את הוראה 411 במתכונתה הנוכחית, ותיכנס לתוקף בתחילת שנת 2018. הבנק מקיים תהליך היערכות ליישום ההוראה החדשה עד המועד הנדרש.

סיכון איסור הלבנת הון נותר ללא שינוי במחצית הראשונה של שנת 2017. גידול הסיכון מהתווספות עבירות מס חמורות, כאמור, לחוק איסור הלבנת הון, צומצם על ידי הרחבת תהליכי הבקרה, ההטמעה והפעילות השוטפת ביחידות העסקיות.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

במהלך שיבושי העבודה שאירעו בבנק במחצית הראשונה של חודש אוגוסט, ניטר הבנק באופן שוטף את מדדי המוניטין וקיים מספר דיונים מיוחדים במסגרת ועדת המוניטין.

בתקופה זו ניכרה ירידה לא משמעותית בפרמטרים תדמיתיים בקרב המודעים לסכסוך ובעיקר בקרב לקוחות הבנק, כאשר רמת המודעות לסכסוך בקרב כלל הציבור אינה גבוהה.

במהלך המחצית הראשונה של שנת 2017 לא אירעו אירועים שהשפיעו לרעה על מוניטין הבנק.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים המפורט באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים סביבתיים ראה פרק סיכון האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוטרים, שהם פחות מהותיים, ההוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2016.

יישום כללי החשבונאות על ידי ההנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפים בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

הפרשות בגין תביעות משפטיות

בדוחות הכספיים נכללו הפרשות נאותות לכיסוי נזקים אפשריים, במקום בו לדעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת של יועציה המשפטיים, נדרשה הפרשה.

בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, סווגו התביעות בהתאם לתחומי ההסתברות להתממשות החשיפה לסיכון כמפורט להלן:

- 1) סיכון צפוי (Probable): הסתברות מעל 70% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"צפויה", נערכת הפרשה מתאימה בדוחות הכספיים.
- 2) סיכון אפשרי (Reasonably Possible): הסתברות בין 20% ל-70% להפסד בגין התביעה. בתביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"אפשרית", נערכת במקרים מסוימים הפרשה מסוימת בדוחות הכספיים, בהתאם לשיקול דעת הנהלת הבנק, ובהתבסס על חוות דעת יועציה המשפטיים.
- 3) סיכון קלוש (Remote): הסתברות נמוכה מ-20% להפסד בגין התביעה. בגין תביעות שסבירות התממשותן סווגה כ"קלושה", לא נערכת הפרשה בדוחות הכספיים.

בביאור 26 ג' בדוחות הכספיים השנתיים ניתן גילוי לתביעות מהותיות, שסכומן (ללא ריבית והוצאות) גבוה מ-1% מההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ובביאור 10 ב. בדוחות כספיים אלה ניתן גילוי לשינויים מהותיים ביחס לאמור בדוחות הכספיים השנתיים.

כמו כן, ניתן גילוי לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהסכום הנתבע בהן הוא מהותי, אשר לדעת הנהלת הבנק המבוססת, בהתאם לעניין, על דעת הנהלות החברות המאוחדות שלו ועל חוות דעת יועציהם המשפטיים, לא ניתן במועד עריכת הדוחות הכספיים להעריך את סיכוייהן, ולכן לא בוצעה בגינן הפרשה.

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, רשאי הבנק לקבוע לגבי תובענה ייצוגית כי לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון, בארבעת הדוחות הכספיים המתפרסמים לאחר הגשת התביעה, וכן במקרה של עיכוב הליכים על פי החלטת בית משפט. מעבר לכך, רק במקרים נדירים רשאי הבנק לקבוע כי לא ניתן להעריך את סיכויי התממשות החשיפה.

יצוין כי ההפרשה בגין תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות, תלויה בגורמים רבים וכרוכה באי ודאות גבוהה. מידע חדש שיגיע לבנק בעתיד ונוגע לחשיפות הקיימות למועד אישור הדוחות הכספיים יכול להשפיע באופן מהותי על גובה החשיפה או גובה ההפרשה הנדרשת בגין החשיפה. לפרטים בדבר חקירה של משרד המשפטים בארצות הברית הנוגעת לעסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים ראה ביאור 10 ב.4 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016.

לפרטים בדבר שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא מיסים נדחים ראה פרק שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים לעיל.

בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקורות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן - הצהרה על הגילוי).

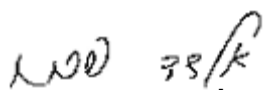
הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקורות ונהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

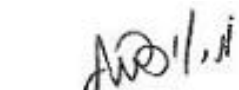
הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

בהמשך להתאמת הבקורות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים אשר בוצעו בשנת 2016, בוצעו במחצית הראשונה של שנת 2017 התאמות נוספות הנוגעות לדוחות כספיים רבעוניים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו ליום 30 ביוני 2017 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום התקופה שהסתיימה ביום 30 ביוני 2017, הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון השני של שנת 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

אלדד פרשר
מנהל כללי

משה ידמן
יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, ו' באלול התשע"ז
28 באוגוסט 2017